

SOCIÁLNE POISTENIE

Odborný mesačník Sociálnej poisťovne

10
2010

1 € | 30,1260 Sk

Nemocenské poistenie:
Dávka materské a iný
poistenec

Dôchodkové poistenie:

Zvýšenie starobného a predčasného
starobného dôchodku ...

Téma mesiaca:

Dávka v nezamestnanosti
– nové pravidlá

Poradňa:

Úrazová renta, zamestnanie
a invalidný dôchodok

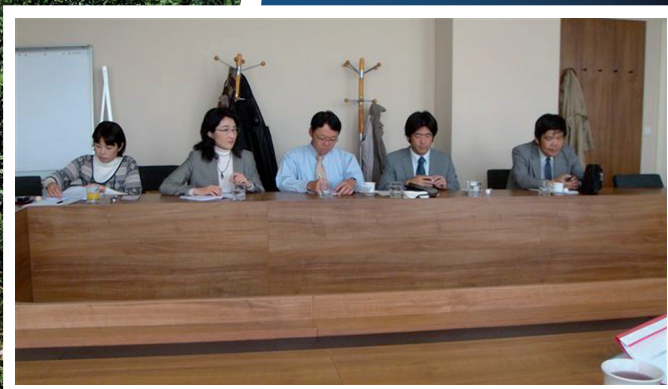
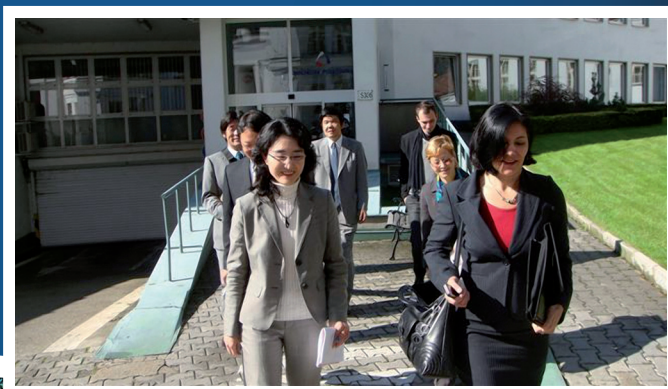
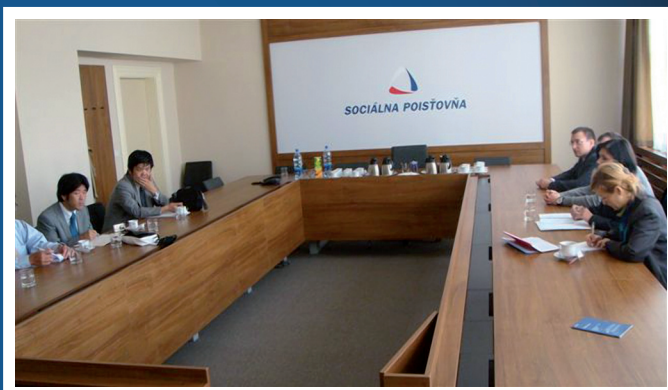
Japonská delegácia navštívila Sociálnu poisťovňu

Japonsko je ďalšou krajinou, s ktorou Slovenská republika uzavrie zmluvu o sociálnom zabezpečení. V dňoch 8. a 9. septembra 2010 sa preto na pôde Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky uskutočnili prípravné rokovania zástupcov oboch strán o základných otázkach týkajúcich sa budúcej zmluvy. Zároveň si navzájom poskytli informácie o systémoch sociálneho zabezpečenia a ich osobitostiach.

Pri tejto príležitosti navštívili zástupcovia japonskej delegácie 9. septembra aj Sociálnu poisťovňu, ktorá im predstavila svoje odborné pracoviská a podrobnejšie ich oboznámila s postupom pri vybavovaní žiadostí o dôchodkové dávky. Spoločne navštívili priestory informačno-poradenského centra. Tam hostia mali možnosť vidieť pracovníkov Sociálnej poisťovne pri poskytovaní poradenstva svojim klientom a vybavovaní požiadaviek poistencov tak telefonicky, ako aj prostredníctvom osobného kontaktu. Medzi otázky, ktoré japonských zástupcov najviac zaujímali, patrilo napríklad postavenie ústredia Sociálnej poisťovne vo vzťahu k jej pobočkám, možnosť informatívneho výpočtu sumy dôchodku, rozsah informácií a jazyk, ktorým je možné poskytnúť informácie v prípade zahraničného klienta. Využili tiež možnosť detailne sa oboznámiť s postupom, ktorý Sociálna poisťovňa využíva pri výpočte dôchodkových dávok.

Na záver japonskí kolegovia zhodnotili, že postup pri vybavovaní nárokov poistencov na dôchodkové dávky v ich krajine je obdobný ako na Slovensku. To by malo mať pozitívny vplyv na budúcu spoluprácu v tejto oblasti.

Mgr. Adrián Terek
oddelenie záležitostí EÚ
Sociálna poisťovňa, ústredie

OBSAH

Milí čitatelia,

veľké upratovanie sa síce robí zvyčajne na jar, no nová vláda a ja ako jej člen a nový minister práce, sociálnych vecí a rodiny začíname s upratovaním na jeseň. A poriadok v rezorte neznamená len prevetranie „deravej“ legislatívy, ale aj zefektívnenie procesov a činností a výrazné šetrenie. Aby sa však naše zmeny nedotýkali len tých druhých, začíname od seba, a to hneď rovno znižovaním plátov ústavných činiteľov. Znamená to, že môj plat ako ministra bude nižší o desať percent, zatiaľ čo zavedené zvýšenie dane z pridanej hodnoty o jedno percento, nazývané aj Ficova daň, bežní občania takmer nepocítia.

Prichádzame však aj s ďalšími zmenami. Sú pozitívne najmä v tom, že zaplätajú diery v legislatíve, čím sa obmedzí možnosť legálne neplatiť poistné a odstránia výnimky tak, aby tí, čo poctivo platia odvody na sociálne poistenie, neboli znevýhodnení.

Odvody sa budú platiť zo všetkých príjmov, ktoré podliehajú zdaňovaniu. Nevyhnú sa im teda ani konatelia a spoločníci firiem, ktorí budú posudzovaní ako zamestnanci. Odvody sa budú platiť napríklad aj z odstupného, ktoré je náhradou príjmu u ľudí, ktorí dostali výpoveď. Ak príspevky zo sociálneho fondu podliehajú zdaneniu, budú podliehať aj ododom. Ak však zamestnávateľ prispieva na stravu zamestnancovi nad zákonom stanovenú hranicu, takýto príspevok zdaneniu nepodlieha, a teda sa z neho nebudú platiť ani odvody. Po novom do okruhu samostatne zárobkovo činných osôb pribudnú osoby, ktoré majú príjmy podľa autorského zákona. Reálne však odvody z honorárov začnú platiť v roku 2012, približne do výšky ročného príjmu 3 900 eur odvody platiť nemusia. Tieto všetky zmeny a zladenia s daňovými zákonmi sú potrebným predpokladom na to, aby sme do roku 2013 zaviedli jednotný výber daní, cla a odvodov. To je jeden z krokov na ceste k nášmu cieľu – zavedeniu odvodového bonusu.

V novele zákona o sociálnom poistení sa tiež sprísnia podmienky nároku na nemocenské dávky, čím sa zabráni zneužívaniu nemocenského poistenia. Prísnejšie budú aj podmienky na poskytnutie ošetrovného, skrakuje sa ochranná lehota zo 42 na

> AKTUÁLNE	
Nový generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne	2
Globálny trh práce sa zotaví o niekoľko rokov	3
> TÉMA MESIACA	
Dávka v nezamestnanosti - nové pravidlá	4
> DÔCHODKOVÉ POISTENIE	
Zvýšenie starobného dôchodku a predčasného starobného dôchodku za obdobie dôchodkového poistenia získané po priznaní dôchodku	8
Ako si uplatniť nárok na sirotský dôchodok	10
> EURÓPSKA ÚNIA	
Systém sociálneho poistenia v Bulharsku (2)	14
> LEKÁRSKA POSUDKOVÁ ČINNOSŤ	
42. Dni posudkového lekárstva a slovensko-český okrúhly stôl v Bojniciach	16
> NEMOCENSKÉ POISTENIE	
Dávka materské a iný poistenec	18
> ÚRAZOVÉ POISTENIE	
Opätovné priznanie úrazovej renty a pozostalostnej úrazovej renty	20
> PORADŇA	
Čo zaznamenali agentúry	22
Môže lekár vyberať poplatok za vystavenie tlačiva o práceneschopnosti?	23
Úrazová renta, zamestnanie a invalidný dôchodok	23
Pracovný úraz a porušenie povinnosti zamestnávateľa platiť a odvádzať poistné	24

7 dní, no ochranná lehota tehotných žien zostáva 6 mesiacov.

Dôchodky sa týkajú asi najväčšieho počtu klientov Sociálnej poisťovne. Po novom sa zruší možnosť súbežne poberať predčasný starobný dôchodok a príjmu zo zárobkovej činnosti. Zmyslom predčasného starobného dôchodku je poskytnúť poistencom náhradu za stratený príjem v období pred dosiahnutím dôchodkového veku. Namiesto toho sme sa ocitli v stave, že zhruba polovica z predčasných dôchodcov zároveň pracuje. Zmysel predčasného dôchodku sa tým strá-

ca, a preto súbeh považujem za nelogický. Navyše predstavuje zvýšený tlak na výdavky fondu dôchodkového poistenia. Súčasní poberatelia predčasných dôchodkov, ktorí zároveň pracujú, budú mať približne dva mesiace na to, aby si vybrali: dôchodok alebo príjem; u samostatne zárobkovo činných osôb to bude platiť od určitej hranice príjmu. Od roku 2012 sa tiež zavádza nový spôsob valorizácie dôchodkov o pevnú sumu určenú v závislosti od inflácie. Táto zmena sa pozitívne dotkne najzraniteľnejšej časti dôchodcov – tých s podpriemernými dôchodkami. A tých je väčšina.

Verím, že všetky spomínané zmeny, spolu so zmenou na poste generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne, prispievajú v konečnom dôsledku k zlepšeniu finančnej situácie a zefektívneniu chodu celej inštitúcie. Nový generálny riaditeľ Ľuboš Lopatka má moju plnú dôveru. Som presvedčený, že ako profesionálny manažér bez akéhokoľvek politického previazania tieto ciele naplní.

RNDr. Jozef Mihál

podpredseda vlády a minister práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Nový generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne

Vláda Slovenskej republiky na svojom rokovaní 22. septembra 2010 vymenovala dňom 22. septembra 2010 do funkcie generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne Ing. Ľuboša Lopatku, PhD.

Ing. Ľuboš Lopatka, PhD.

Dátum narodenia
22. 04. 1961

Vzdelanie

V roku 1984 absolvoval štúdium na Strojníckej fakulte Slovenskej vysokej školy technickej (neskôr Slovenská technická univerzita) v Bratislave. V roku 2006 na tejto univerzite absolvoval doktorandské štúdium.

Pracovné skúsenosti

V rokoch 1984 až 1991 pôsobil v Pozemných stavbách, n. p., Trnava. V roku 1991 sa stal na Ministerstve pre správu a privatizáciu národného majetku Slovenskej republiky námestníkom ministra. V rokoch 1992 až 1993 bol riaditeľom Slovenskej kartografie, a. s. v Bratislave. V rokoch 1993 až 1998 pôsobil ako riaditeľ Kone Lifts, s. r. o., v Bratislave. V rokoch 1998 až 2006 bol generálnym riaditeľom a. s. Kappa v Štúrove. V roku 2006 až 2007 pôsobil ako riaditeľ spoločnosti Myllykoski, s. r. o., v Českej republike a od roku 2007 ako regionálny riaditeľ pre

strednú a východnú Európu v a. s. Metsä Tissue v Žiline.

V rokoch 1993 až 2001 bol predsedom dozornej rady vo Váhostave Žilina, a. s. V rokoch 1999 až 2006 vykonával funkciu viceprezidenta Zväzu celulózo-papierenského priemyslu Slovenskej republiky; túto funkciu začal opäť vykonávať v roku 2010. V období rokov 1999 až 2006 bol prezidentom Asociácie priemyselnej ekológie na Slovensku (ASPEK).

V rokoch 1987 až 1989 pôsobil ako externý lektor na Katedre ekonomiky a riadenia Materiálovo-technologickkej fakulty (so sídlom v Trnave) Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave.

V roku 2002 mu Neformálne ekonomické fórum udelilo titul Prominent ekonomiky 2002.

Ing. Ľuboš Lopatka, PhD., je bez politickej príslušnosti.

Globálny trh práce sa zotaví o niekoľko rokov

V súčasnosti nemá vo svete prácu 210 miliónov ľudí. Taká vysoká nezamestnanosť doposiaľ nikdy nebola. Podľa hodnotenia Medzinárodnej organizácie práce (MOP) od roku 2007 vo svete prišlo o prácu 34 miliónov ľudí. Príznakov skorého zníženia nezamestnanosti podľa MOP niet.

Množstvo nezamestnaných podľa správy Medzinárodného menového fondu (MMF) a MOP dosiahlo historické maximum. Správu pripravili obe medzinárodné inštitúcie na konferenciu, ktorá sa uskutočnila v septembri v hlavnom meste Nórska Oslo. Zaoberala sa hľadaním ciest stabilného rastu svetovej ekonomiky a zamestnanosti po svetovej ekonomickej kríze. „Veľká recesia zanechala dedičstvo vo forme nezamestnanosti a táto pasca je hrozbou pre zdroje existencie a dôstojnosti miliónov ľudí na celom svete. Medzinárodné spoločenstvo by malo odpovedať na túto výzvu,“ hovorí Dominique Strauss-Khan, výkonný riaditeľ MMF.

Ekonomický rast s otáznikom

Podľa výkonného riaditeľa MOP riaditeľa Juana Somaviu sa v súčasnosti pozorujú príznaky nepresvedčivého rastu, ale kríza pre ľudí a podniky vo svete sa ešte vôbec neskónčila. Podľa MOP v nasledujúcich 10 rokoch bude treba vo svete vytvoriť 440 miliónov nových pracovných miest, aby pracovný trh mohol absorbovať nových účastníkov trhu a uspokojiť nezamestnaných.

Podľa Juana Somaviu stratégia rastu orientovaná na rast zamestnanosti by mala byť prvoradou úlohou svetového spoločenstva. V opačnom prípade budú potrebné kroky na to, aby sa dosiahol ekonomický rast, ak sa aj vôbec dosiahne.

Správa MOP a MMF konštatuje, že podľa dôsledkov minulých poklesov ekonomiky mnohí zo súčasných nezamestnaných môžu zostať v tomto postavení navždy, čo povedie k zmenšeniu očakávaného veku dožitia. Dlhodobí či navždy nezamestnaní nebudú mať možnosť poskytnúť vzdelanie svojim deťom, ktoré nebudú schopné zabezpečiť v budúcnosti svoju existenciu.

Približne 80 % z 210 miliónov nezamestnaných nemajú žiaden prístup k sociálnej ochrane a zabezpečeniu. Správa medzinárodných organizácií konštatuje, že približne 1,2 mld. mužov a žien, alebo 40 % svetovej pracovnej sily, ešte nezarábajú toľko, aby oni a ich rodiny prekonal hranicu chudoby, ktorá bola v roku 2008 na úrovni 2 amerických dolárov (USD) na deň.

Svetová nezamestnanosť rastie pre veľké množstvo dlhov, ktoré vznikli pred krízou a počas krízy. Pokiaľ majú ľudia a firmy dlhy, ich spotreba je menšia. Znamená to, že v dôsledku toho klesá výroba, pretože je nevýhodné vyrábať tovar, ktorý nemá kto kúpiť, a pokles výroby vedie k zmenšeniu počtu zamestnan-

cov. Je to uzavretý kruh, ktorý nemôžu preťať ani najlepší manažéri z praxe a ani najlepší ekonomickí teoretici.

Situácia sa nezlepšuje

Rastúca úroveň nezamestnanosti dnes zostáva základným problémom pre mnohé krajiny sveta. Armáda prepustených ľudí sa naplňuje zo dňa na deň a len niektoré štáty boli schopné udržať úroveň nezamestnanosti na potrebnej úrovni. Podľa názoru expertov značné zlepšenie situácie v tomto roku sa nedá očakávať. Podľa prognóz MOP a MMF v roku 2010 sa zachová úroveň globálnej nezamestnanosti na vysokej úrovni.

Podľa najnovšej správy MOP s titulom Globálne tendencie v sfére zamestnanosti v roku 2010 úroveň nezamestnanosti v rozvinutých krajinách a v Európskej únii v roku 2009 stúpila na 8,4 %, kým v roku 2008 bola na úrovni 6 % a v roku 2007 bola na hladine 5,7 %. Počet nezamestnaných v regióne za obdobie od roku 2007 do konca roku 2009 stúpol v týchto krajinách o 13,7 milióna obyvateľov. V minulom roku bol najväčší prírastok – 12 miliónov.

V správe sa poznamenáva, že od roku 2008 po rok 2009 rast nezamestnanosti v krajinách s rozvinutou ekonomikou a v Európskej únii dosiahol 2,4 percentuálneho bodu. V krajinách strednej a juhovýchodnej Európy, ktoré nie sú členmi Európskej únie, a Spoločenstva nezávislých štátov (bývalý Sovietsky zväz) stúpila nezamestnanosť o 2 percentuálne body. V krajinách karibského regiónu a Latinskej Ameriky nezamestnanosť stúpila o 1,2 percentuálneho bodu. Na spomínané regióny pripadajú dve tretiny rastu, hoci sa v nich nachádza necelá tretina (30 %) praceschopného obyvateľstva. V iných oblastiach sveta je oveľa nižšia rast nezamestnanosti – 0,5 percentuálneho bodu.

Produktivita klesá

Podľa predbežného hodnotenia produktivity práce počas krízy úroveň produktivity práce zamestnancov klesla vo všetkých regiónoch sveta, okrem juhovýchodnej Ázie a severnej Afriky. Najväčší pokles produktivity práce bol v štátoch juhovýchodnej Európy, ktoré nie sú členmi Európskej únie, a tiež v štátoch Spoločenstva nezávislých štátov – o 4,7 %. Podľa názoru analytikov MOP a MMF to znamená, že všetky pozitívne efekty, ktoré sa dosiahli v tomto regióne v prvej polovici tohto desaťročia, boli redukované na nulu.

Tendencie a prognózy

Svetový trh práce má ďaleko k dokonalosti. Podľa údajov Eurostatu v decembri minulého roku dosiahla úroveň nezamestnanosti v eurozóne 10 %. Oproti novembru to bol rast o 1 %. Vo všetkých krajinách eurozóny úroveň nezamestnanosti dosiahla 9,6 % v decembri 2009 a v novembri 9,5 %. Boli to najvyššie ukazovatele nezamestnanosti od augusta 1998 pre eurozónu a pre celú Európsku úniu najvyššie od januára 2000. Podľa hodnotenia Eurostatu celková úroveň nezamestnanosti dosiahla v Európskej únii 23,012 mil. ľudí. Najnižšia úroveň nezamestnanosti bola v Holandsku (4 %) a Rakúsku (5,4 %), najvyššia v Litve (22,8 %) a Španielsku (19,5 %). Ako vyzerajú globálne prognózy? Na základe ekonomických prognóz MMF a MOP vysoká úroveň nezamestnanosti sa zachová celý rok 2010. Podľa prognóz expertov oboch medzinárodných inštitúcií v rozvinutých krajinách a v krajinách Európskej únie sa množstvo nezamestnaných v tomto roku zväčší o 3 milióny obyvateľov. V iných oblastiach zostane nezamestnanosť na doterajšej úrovni alebo sa mierne zníži. Následkom krízy sa v súčasnosti vo svete zväčší množstvo chudobných ľudí.

Kríza zväčšuje nielen množstvo nezamestnaných, ale mení aj kvalitu zamestnanosti k horšiemu. Podľa údajov MOP do krízy spomedzi celkového množstva 2,8 mld. zamestnaných ľudí vo svete približne 1,388 miliardy sú ľudia, ktorí majú na deň 2 USD. Pritom približne 380 miliónov ľudí je v stave mimoriadne veľkej chudoby a majú na deň menej ako jeden USD. Žiaľ, finančná kríza vedie k tomu, že v tomto roku by malo do zástupu nezamestnaných ľudí pribudnúť ďalších 215 miliónov ľudí. Ďalších 200 miliónov bude na hranici chudoby. Problémy s nezamestnanosťou sú veľmi akútne v mnohých štátoch sveta, pretože na globálny trh práce prichádza ročne približne 45 miliónov potenciálnych mladých zamestnancov bez kvalifikácie. Aby ich globálna ekonomika zabezpečila prácou, musí vytvoriť do roku 2015 približne 300 miliónov nových pracovných miest.

Z uvedených údajov vyplýva, že si nemôžeme robiť veľké nádeje na rýchle vyriešenie problémov s nezamestnanosťou nielen na celom svete, ale ani na Slovensku. MOP pripravila niekoľko scenárov rastu globálneho hrubého domáceho produktu. Podľa nich sa globálny trh práce zotaví o 3 – 5 rokov.

Vladimír Bačišin
publicista

Dávka v nezamestnanosti - nové pravidlá

Zákonom č. 52/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, sa zmenil aj zákon o sociálnom poistení v časti týkajúcej sa dávky v nezamestnanosti. Táto časť zákona nadobudla účinnosť 1. septembra 2010.

Zmeny sa týkajú podmienky nároku na dávku v nezamestnanosti a jej výšky. Na splnenie podmienky nároku na dávku v nezamestnanosti sa sleduje kratšie obdobie pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie, v ktorom mala byť osoba poistená v nezamestnanosti. Skracuje sa aj podmienka doby poistenia v nezamestnanosti nevyhnutná na vznik nároku na dávku v nezamestnanosti. Rozhodujúce obdobie na zistenie denného vymeriavacieho základu, z ktorého sa určuje výška dávky v nezamestnanosti, sa tiež mení.

Poistencovi, ktorý je zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie po 31. auguste 2010, vznikne nárok na dávku v nezamestnanosti vtedy, ak ku dňu zaradenia do evidencie uchádzačov o zamestnanie preukáže celkovú dobu poistenia v nezamestnanosti v posledných troch rokoch pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie najmenej dva roky, t.j. 730 dní.

Podľa právneho stavu účinného do 31. augusta 2010 na splnenie podmienky nároku na dávku v nezamestnanosti sa vyžadovala doba poistenia v nezamestnanosti v rozsahu najmenej tri roky, t.j. 1095 dní v posledných štyroch rokoch pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Rozhodujúce obdobie na zistenie denného vymeriavacieho základu bolo obdobie troch rokov predchádzajúcich dňu zaradenia do evidencie uchádzačov o zamestnanie.

Pri sledovaní doby poistenia v nezamestnanosti **nemú byť** obdobia poistenia v nezamestnanosti **preukázané doby poistenia v nezamestnanosti v posledných štyroch, resp. troch rokoch pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie sa sčítajú**. Na vznik nároku na dávku v nezamestnanosti sa nehodnotia doby poistenia v nezamestnanosti, ktoré boli získané ku dňu vzniku predchádzajúceho nároku na dávku v nezamestnanosti. (Príklad č. 1.)

S úpravou základnej podmienky nároku na dávku v nezamestnanosti sa nevyhnutne mení aj podmienka nároku na výplatu dávky v nezamestnanosti pri opätovnom zaradení do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Poistencovi, ktorý bol vyradený z evidencie uchádzačov o zamestnanie počas pobrania dávky v nezamestnanosti a v období kratšom ako dva roky odo dňa vyradenia z evidencie uchádzačov o zamestnanie bol opätovne zaradený do tejto evidencie, vznikne nárok na výplatu dávky v nezamestnanosti odo dňa opätovného zaradenia do tejto evidencie. Ide o tzv. doberanie dávky z predchádzajúceho nároku, teda suma dávky je rovnaká ako bola počas predchádzajúceho vyplácania dávky v nezamestnanosti. Pri uplatnení nároku na dávku v nezamestnanosti sa posúdi splnenie podmienok nároku na dávku v nezamestnanosti, a ak klient poberal v období kratšom ako dva roky dávku v nezamestnanosti, pričom nevyčerpal celé podporné ob-

Príklad 1

Od 1. januára 2008 do 30. júna 2008 som poberala dávku v nezamestnanosti. Po vyradení z evidencie uchádzačov o zamestnanie som dňa 1. júla 2008 nastúpila do pracovného pomeru, ktorý som ukončila 30. júna 2010. Následne od 1. júla 2010 som nastúpila do inej práce, kde však skončím pracovný pomer v skúšobnej dobe 27. augusta 2010. Ak sa zaradím do evidencie na úrade práce 30. augusta 2010, budem mať nárok na dávku v nezamestnanosti od 1. septembra 2010 v zmysle zmenených podmienok?

Ak skončíte pracovný pomer v skúšobnej dobe dňom 27. augusta 2010, je z hľadiska použitia právneho stavu rozhodujúci dátum zaradenia do evidencie uchádzačov o zamestnanie. V zmysle prechodných ustanovení právnej úpravy účinnej od 1. septembra 2010, ak poistenec bol zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie pred 1. septembrom 2010, nárok na dávku v nezamestnanosti sa posudzuje a jej suma sa určuje aj po 31. auguste 2010 podľa zákona účinného do 31. augusta 2010.

Zaradovanie do evidencie uchádzačov o zamestnanie patrí do vecnej pôsobnosti úradu práce, sociálnych vecí a rodiny a je upravené v zákone č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Uchádzač o zamestnanie, ktorý sa uchádza na základe osobného podania písomnej žiadosti o zaradenie do evidencie uchádzačov o zamestnanie na úrade, v ktorého územnom obvode má trvalý pobyt, zarád sa do evidencie uchádzačov o zamestnanie odo dňa osobného podania písomnej žiadosti o zaradenie do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Ak uchádzač o zamestnanie požiadal o zaradenie do evidencie uchádzačov o zamestnanie do siedmich kalendárnych dní odo dňa skončenia zamestnania, zarád sa do evidencie uchádzačov o zamestnanie odo dňa nasledujúceho po skončení zamestnania. Z uvedeného vyplýva, že v prípade, ak podáte žiadosť o zaradenie do evidencie uchádzačov o zamestnanie dňa 30. augusta 2010 a splníte podmienky pre vedenie v evidencii, úrad práce, sociálnych vecí a rodiny by vás zarádil do evidencie uchádzačov o zamestnanie odo dňa nasledujúceho po skončení zamestnania, t.j. dňom 28. augusta 2010.

V tomto prípade by sa postupovalo pri posudzovaní nároku na dávku v nezamestnanosti podľa zákona účinného do 31. augusta 2010. V posledných štyroch rokoch pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie, t.j. od 28. augusta 2006 do 27. augusta 2010, by sa sledovala podmienka platenia poistného na poistenie v nezamestnanosti najmenej tri roky. Podľa údajov vo vašom podaní, obdobie poistenia v nezamestnanosti získané ku dňu vzniku predchádzajúceho nároku sa hodnotiť nebude a doby poistenia v nezamestnanosti nadobudnuté po vyradení z evidencie nie sú v dostatočnom rozsahu zakladajúcom vznik nároku na dávku v nezamestnanosti.

Ak však požiadate o zaradenie do evidencie uchádzačov o zamestnanie neskôr ako do siedmich kalendárnych dní odo dňa skončenia zamestnania, napr. dňom 6. septembra 2010, budete zaradená do evidencie uchádzačov týmto dňom.

Pri posudzovaní nároku v nezamestnanosti sa bude rozhodovať podľa zákona účinného od 1. septembra 2010. V posledných troch rokoch pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie, t.j. od 6. septembra 2007 do 5. septembra 2010, by sa sledovala doba účasti na poistení v nezamestnanosti v rozsahu najmenej dvoch rokov, t.j. 730 dní. Zhodnotilo by sa obdobie poistenia v nezamestnanosti od 1. júla 2008 do 30. júna 2010 a od 1. júla 2010 do 27. augusta 2010, čo je spolu 788 dní. Podmienka nároku na dávku v nezamestnanosti by bola splnená.

Na určenie výšky dávky v nezamestnanosti by sa zohľadnili vymeriavacie základy, z ktorých ste platili poistné na poistenie v nezamestnanosti v období posledných dvoch rokov pred vznikom nároku na dávku v nezamestnanosti. V uvedenom prípade za obdobie od 6. septembra 2008 do dňa skončenia pracovného pomeru, teda do 27. augusta 2010.

Pre úplnosť uvádzame, že v zmysle zákona č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, štát je platiteľom poistného na verejné zdravotné poistenie za fyzickú osobu, ktorá je zaradená v evidencii uchádzačov o zamestnanie. Teda za obdobie od skončenia pracovného pomeru od 28. augusta 2010 do 5. septembra 2010 by ste poistné na verejné zdravotné poistenie mali uhradiť ako samoplatca. Považujete sa za poistenca, ktorý je povinný platiť poistné na verejné zdravotné poistenie ako osoba, ktorá nie je zamestnancom, nie je samostatne zárobkovo činnou osobou ani osobou, za ktorú platí poistné štát.

Príklad 2

Po skončení pracovného pomeru som bola od 9. mája 2008 do 31. júla 2008 evidovaná na úrade práce a poberala som dávku v nezamestnanosti. Od 1. augusta 2008 som sa zamestnala, ale pracovný pomer mi opätovne skončil dňa 31. augusta 2010 a od 1. septembra 2010 sa znova zaevidujem na úrade práce. Budem mať nárok na vyplácanie dávok v nezamestnanosti v trvaní 6 mesiacov alebo mám nárok len na dobratie nedočerpanej dávky v nezamestnanosti z predchádzajúcej evidencie na úrade práce?

Ak budete zaradená do evidencie uchádzačov o zamestnanie dňom 1. septembra 2010, Váš nárok na dávku v nezamestnanosti sa bude posudzovať už podľa zákona účinného od 1. septembra 2010. To znamená, že sa bude skúmať splnenie podmienky účasti na poistení v nezamestnanosti najmenej dva roky, t.j. 730 dní, v posledných troch rokoch pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie, t.j. od 1. septembra 2007 do 31. augusta 2010. Vo vašom prípade sa do obdobia poistenia v nezamestnanosti na nárok na dávku v nezamestnanosti započíta obdobie poistenia v nezamestnanosti z titulu pracovného pomeru od 1. augusta 2008 do 31. augusta 2010, t.j. 761 dní. Tým splníte podmienku nároku na dávku v nezamestnanosti, pričom obdobie poberania dávky v nezamestnanosti, tzv. podporné obdobie, bude šesť mesiacov. Na určenie výšky dávky v nezamestnanosti budú rozhodné vymeriavacie základy, z ktorých ste platili poistné na poistenie v nezamestnanosti v období posledných dvoch rokov pred vznikom nároku na dávku v nezamestnanosti. V uvedenom prípade za obdobie od 1. septembra 2008 do dňa skončenia pracovného pomeru, teda do 31. augusta 2010.

Pre bližšie vysvetlenie uvádzame, že pri posudzovaní splnenia podmienky vzniku nároku na dávku v nezamestnanosti sa u poistenca ako prvé skúma splnenie podmienky celkovej doby poistenia v nezamestnanosti najmenej dva roky, t.j. 730 dní, v posledných troch rokoch pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Ak táto podmienka nie je splnená, potom sa skúma, či poistenec bol vyradený z predchádzajúcej evidencie uchádzačov o zamestnanie počas poberania dávky v nezamestnanosti a či v období kratšom ako dva roky bol opätovne zaradený do tejto evidencie. Vo vašom prípade ste síce boli vyradená z predchádzajúcej evidencie počas poberania dávky v nezamestnanosti, ale obdobie od vyradenia z evidencie uchádzačov o zamestnanie do opätovného zaradenia do tejto evidencie nebolo kratšie ako dva roky. Od Vášho vyradenia z evidencie uchádzačov o zamestnanie, t.j. od 1. augusta 2008 do dňa vášho opätovného zaradenia do tejto evidencie dňom, 1. septembra 2010 uplynulo obdobie dlhšie ako dva roky. Z tohto dôvodu vám nevznikne nárok na dobratie nedočerpanej dávky v nezamestnanosti z predchádzajúcej evidencie na úrade práce, ale nový nárok na poberanie dávok v nezamestnanosti po dobu šesť mesiacov.

dobie, spĺňa nárok na dobratie dávky. O nároku na výplatu tejto dávky sa vydá rozhodnutie. (Príklad č. 2)

Poistné na poistenie v nezamestnanosti platí zamestnanec, zamestnávateľ a dobrovoľne poistená osoba v nezamestnanosti. Dobu výkonu samostatnej zárobkovej činnosti nie je možné zohľadňovať ako dobu poistenia. Výlučne, ak takáto osoba podá prihlášku na dobrovoľné poistenie v nezamestnanosti a platí poistné na poistenie v nezamestnanosti, toto obdobie sa zhodnocuje ako doba poistenia v nezamestnanosti na vznik nároku na dávku v nezamestnanosti. Pri dobrovoľnom poistení sa však sleduje zaplatenie po-

istného. Zákon o sociálnom poistení vymedzuje, že obdobie dobrovoľného poistenia v nezamestnanosti sa započíta na vznik nároku na dávku v nezamestnanosti len vtedy, ak za toto obdobie poistenec zaplatil poistné na poistenie v nezamestnanosti najneskôr v posledný deň splatnosti poistného na poistenie v nezamestnanosti. Do doby poistenia v nezamestnanosti je možné zohľadniť len obdobie dobrovoľného poistenia v nezamestnanosti pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie.

Zamestnanci sa často domnievajú, že ak ich pracovný pomer trval napr. tri roky majú nárok na dávku v nezamestnanosti. Obdobie tr-

vania pracovného pomeru nemusí byť identické s obdobím poistenia v nezamestnanosti. Pri sledovaní nároku na dávku v nezamestnanosti sa však sleduje doba poistenia v nezamestnanosti. Zákon taxatívne vymedzuje dôvody prerušenia povinného sociálneho poistenia zamestnanca. Vznik prerušenia povinného poistenia sa posudzuje ako zánik povinného poistenia, za obdobie prerušenia povinného poistenia sa neplatí a neodvádza poistné na sociálne poistenie. Napriek trvaní pracovného pomeru, teda zamestnanec v zákonom vymedzenom období prerušenia poistenia, poistený nie je.

Zamestnancovi sa prerušuje povinné poistenie v nezamestnanosti v období, v ktorom

- čerpá pracovné voľno bez náhrady mzdy podľa osobitného predpisu alebo čerpá služobné voľno bez nároku na plat alebo služobný príjem podľa osobitného predpisu okrem ospravedlnenej neprítomnosti zamestnanca v práci z dôvodu jeho účasti na štrajku,
- je dlhodobo uvoľnený z pracovného pomeru, štátnozamestnaneckého pomeru alebo zo služobného pomeru na výkon verejnej funkcie, na výkon odborovej funkcie alebo na výkon funkcie člena zamestnaneckej rady podľa osobitného predpisu, ak sa mu neposkytuje náhrada mzdy,
- má neospravedlnenú neprítomnosť v práci,
- je vo výkone väzby alebo vo výkone trestu odňatia slobody; to platí vo vzťahu k činnosti, z ktorej je povinne nemocensky poistený a povinne dôchodkovo poistený a počas jej vykonávania bol vzatý do výkonu väzby alebo nastúpil výkon trestu odňatia slobody,
- čerpá rodičovskú dovolenku podľa osobitného predpisu, ak ide o ženu a v období, v ktorom čerpá rodičovskú dovolenku podľa osobitného predpisu, a nemá nárok na materské, ak ide o muža.

Príklad 3

Bola som zamestnaná od 1. septembra 2004 do 31. augusta 2010. Zamestnávateľ sa ruší a týmto k poslednému augustu s nami rozvážuje pracovný pomer. Ja som však bola do 30. júna 2010 na rodičovskej dovolenke a len dva mesiace po nástupe som pracovala, mala som plat 580 EUR mesačne. Z čoho sa mi vypočíta dávka v nezamestnanosti? Za obdobie čo som nemala plat mi zohľadníte nejakú paušálnu sumu alebo môj priemerný plat?

Podľa údajov uvedených vo vašom podaní predpokladáme, že podmienku nároku na dávku v nezamestnanosti splníte aj so zohľadnením obdobia prerušenia poistenia v nezamestnanosti z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky.

Ak by ste boli zaradená do evidencie uchádzačov o zamestnanie 1. septembra 2010, rozhodujúce obdobie na vznik nároku na dávku v nezamestnanosti by bolo obdobie dvoch rokov, t.j. od 1. septembra 2008 do 31. augusta 2010. Do tohto obdobia vám pravdepodobne zasahuje len obdobie prerušenia povinného poistenia v nezamestnanosti do 30. júna 2010 a len za obdobie od 1. júla 2010 do 31. augusta 2010 máte vymeriavacie základy na platenie poistného na poistenie v nezamestnanosti.

Nakoľko uvádzate, že ste pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie mali vymeriavacie základy, z týchto uvádzame predpokladaný nárok na dávku v nezamestnanosti.

Výpočet súčtu vymeriavacích základov $580 \times 2 = 1160$

$DVZ = 1160 / 62$ (31 dní za júl a 31 dní za august)

$DVZ \approx 18,7097$

$50\% \times 18,7097 \times 30 = 280,6455$

Denný vymeriavací základ, z ktorého sa vám poskytne dávka v nezamestnanosti, by predstavoval sumu 18,7907 a za mesiac ktorý má 30 dní bude poukázaná čiastka k výplatu so zaokrúhlením na desať eurocentov nahor v sume 280,70 EUR.

Za obdobie prerušenia poistenia v nezamestnanosti sa nezohľadňuje žiaden pravdepodobný vymeriavací základ, ktorý by zodpovedal vášmu priemernému platu alebo určitej paušálnej čiastke.

Ďalej sa zamestnanec prerušuje povinné poistenie v nezamestnanosti od 11. dňa potreby ošetrovania fyzickej osoby uvedenej v § 39 ods. 1 písm. a) alebo starostlivosti o dieťa uvedené v § 39 ods. 1 písm. b) do skončenia potreby tohto ošetrovania alebo tejto starostlivosti a odo dňa nasledujúceho po uplynutí 52 týždňov trvania dočasnej pracovnej neschopnosti do jej skončenia.

Počas týchto období poistenec nie je poistený v nezamestnanosti, výnimku predstavuje obdobie prerušenia povinného poistenia v nezamestnanosti zamestnanca z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky podľa osobitného predpisu. Toto obdobie sa s účinnosťou od 1. februára 2010 započítava ako obdobie poistenia v nezamestnanosti na nárok na dávku v nezamestnanosti. V zmysle prechodného ustanovenia zákona o sociálnom poistení sa hodnotí aj obdobie tohto prerušenia od 1. februára 2006 do 31. januára 2010.

So zmenou posudzovaného obdobia na vznik nároku na dávku v nezamestnanosti sa zmenilo aj obdobie rozhodujúce na určenie výšky dávky v nezamestnanosti. Výška dávky v nezamestnanosti je 50 % denného

vymeriavacieho základu. Denný vymeriavací základ na určenie sumy dávky v nezamestnanosti je podiel súčtu vymeriavacích základov, z ktorých poistenec zaplatil poistné na poistenie v nezamestnanosti dosiahnutých v rozhodujúcom období a počtu dní rozhodujúceho obdobia. Rozhodujúce obdobie na zistenie denného vymeriavacieho základu od 1. septembra 2010 **je obdobie dvoch rokov predchádzajúcich dňu, v ktorom vznikol nárok na dávku v nezamestnanosti.** Ak v rozhodujúcom období nie sú dva roky, za ktoré možno zistiť denný vymeriavací základ na určenie sumy dávky v nezamestnanosti, denný vymeriavací základ sa zistí z tohto kratšieho obdobia. Ak pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie mal poistenec vymeriavacie základy na platenie poistného na poistenie v nezamestnanosti, tieto sa použijú na výpočet denného vymeriavacieho základu.

Ak osobe do rozhodujúceho obdobia zasiahne časť obdobia, v ktorom neplatila poistné z dôvodu prerušenia poistenia, napr. z dôvodu rodičovskej dovolenky a následne po skončení rodičovskej dovolenky nastúpi do pracovného pomeru a preukáže vymeriavacie základy z ktorých zaplatila poistné

na poistenie v nezamestnanosti, z týchto sa bude rozhodovať pri určovaní výšky dávky v nezamestnanosti.

Ak poistenec nemal v rozhodujúcom období dvoch rokov vymeriavací základ na platenie poistného na poistenie v nezamestnanosti, denný vymeriavací základ sa určí z vymeriavacieho základu mesačne najmenej vo výške 44,2 % jednej dvanástiny všeobecného vymeriavacieho základu za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa platí poistné, ktorý je platný ku dňu vzniku nároku na dávku v nezamestnanosti a zaokrúhľuje sa na štyri desiatinné miesta nahor.

Vymeriavací základ je od 1. januára 2010 mesačne najmenej vo výške 44,2 % jednej dvanástiny všeobecného vymeriavacieho základu za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa platí poistné na poistenie v nezamestnanosti; t.j. s účinnosťou od 1. januára 2010 do 31. decembra 2010 je to suma 319,58 EUR. S účinnosťou od 1. septembra 2010 je suma denného vymeriavacieho základu pre poistenca ktorý nemal vymeriavací základ v mesiaci, ktorý má 30 dní - 10,6527 EUR a v mesiaci, ktorý má 31 dní - 10,3091 EUR.

Príklad 4

Od decembra 2009 som evidovaný na úrade práce, sociálnych vecí a rodiny. Na dávku v nezamestnanosti mi nárok nevznikol, keďže som nebol poistený v nezamestnanosti tri roky v posledných štyroch rokoch pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Pokiaľ viem, tak od septembra 2010 sa toto obdobie skracuje na dva roky. Ešte stále som nezamestnaný, preto sa chcem spýtať, čo táto zmena zákona pre mňa znamená, či by mi teraz mohol vzniknúť nárok na dávku v nezamestnanosti.

Dátum zaradenia do evidencie uchádzačov o zamestnanie je rozhodný pre vznik nároku na dávku v nezamestnanosti. K tomuto dňu sa sleduje splnenie podmienok nároku na dávku v nezamestnanosti a poistencovi, ktorý splnil podmienky nároku na dávku v nezamestnanosti, nárok na dávku vzniká odo dňa zaradenia do evidencie uchádzačov o zamestnanie.

Nárok na dávku v nezamestnanosti sa z uvedeného dôvodu posudzuje v zmysle zákona účinného v čase zaradenia osoby do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Ustanovenie § 293bo zákona o sociálnom poistení, prechodné ustanovenie k právnej úprave účinnej od 1. septembra 2010, nepripúšťa spätné posudzovanie nároku na dávku v nezamestnanosti v zmysle podmienok zavedených s účinnosťou od 1. septembra 2010.

Ak je osoba zaradená do evidencie uchádzačov o zamestnanie pred 1. septembrom 2010, splnenie podmienok na vznik nároku na dávku v nezamestnanosti sa posudzuje v zmysle zákona o sociálnom poistení účinného do 31. augusta 2010.

Podľa právnej úpravy účinnej od 1. septembra 2010 je možné posudzovať žiadosti o dávku v nezamestnanosti v prípade žiadateľov zaradených do evidencie uchádzačov o zamestnanie po 31. auguste 2010.

Ak vaša evidencia na príslušnom úrade práce, sociálnych vecí a rodiny naďalej trvá, Sociálna poisťovňa nemá dôvod o vašom nároku na dávku v nezamestnanosti opätovne konať. Ak ste si uplatnili nárok na dávku v nezamestnanosti, vo veci bolo vydané rozhodnutie o nepriznaní dávky v nezamestnanosti, ktoré je právoplatné. V prípade, že budete vyradený z evidencie uchádzačov o zamestnanie a následne opätovne zaradený do tejto evidencie, po uplatnení nároku sa rozhodne, či spĺňate podmienky nároku na dávku v nezamestnanosti ku dňu opätovného zaradenia do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Nárok na dávku v nezamestnanosti sa posúdi podľa právneho stavu platného ku dňu zaradenia do evidencie uchádzačov o zamestnanie.

Dávka v nezamestnanosti sa určí podľa vzorca 50% x denný vymeriavací základ (DVZ) x počet dní v mesiaci. Ak bude osoba zaradená do evidencie uchádzačov o zamestnanie napr.

1. septembra 2010, výpočet dávky z tohto denného vymeriavacieho základu za celý mesiac september je nasledovný:

$$50\% \times 10,6527 \times 30 = 159,7905 \approx 159,80$$

Za mesiac september 2010 bude poukázaná čiastka k výplate so zaokrúhlením na desať eurocentov nahor v sume 159,80 EUR.

(Príklad č. 3)

Podmienky zmeneného právneho stavu sú účinné od 1. septembra 2010. Vztahujú sa výlučne na osoby zaradené do evidencie uchádzačov o zamestnanie po 31. auguste 2010. Ak bol poistenec zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie pred 1. septembrom 2010, nárok na dávku v nezamestnanosti sa posudzuje a jej suma sa určuje aj po 31. auguste 2010 podľa zákona účinného do 31. augusta 2010.

Konkrétne, ak osoba skončí pracovný pomer napr. dňa 27. augusta 2010 a o zaradenie do evidencie uchádzačov o zamestnanie požiada 30. augusta 2010, zaradená do evidencie uchádzačov o zamestnanie bude dňom 28. augusta 2010. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny vydá rozhodnutie o zaradení do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Na konanie úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v tejto veci sa vzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní, teda zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov. Ak úrad vydá rozhodnutie o zaradení do evidencie uchádzačov o zamestnanie napr. dňa 16. septembra 2010 a osoba si predložením tohto rozhodnutia uplatní v miestne príslušnej pobočke Sociálnej poisťovne napr. dňa 4. októbra 2010 nárok na dávku v nezamestnanosti. Podmienky nároku na dávku v nezamestnanosti sa budú posudzovať podľa zákona účinného do 31. augusta 2010, nakoľko v tomto prípade bola osoba zaradená do evidencie uchádzačov o zamestnanie dňa 28. augusta 2010, napriek tomu že žiadosť bola doručená na miestne príslušnú pobočku Sociálnej poisťovne až dňa 4. októbra 2010. (Príklad č. 4)

Z uvedeného vyplýva, že novela prináša menej prísne podmienky nároku na dávku v nezamestnanosti. Napriek uvedenému sú tieto nové podmienky striknejšie ako vo väčšine iných členských štátoch Európskej únie. Pre porovnanie uvádzame len susedné členské štáty a základné podmienky nároku na dávku v nezamestnanosti.

Česká republika

Rozhodujúcim obdobím pre posúdenie nároku na podporu v nezamestnanosti sú posledné tri roky pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Nárok na pod-

poru má ten uchádzač o zamestnanie, ktorý získal v rozhodujúcom období zamestnaním alebo inou zárobkovou činnosťou dobu dôchodkového poistenia v dĺžke aspoň 12 mesiacov. Do predchádzajúceho zamestnania sa započítava aj náhradná doba zamestnania (napr. poberanie invalidného dôchodku, starostlivosť o dieťa a pod.)

Poľsko

Nárok na príspevok v nezamestnanosti má ten občan, ktorý najmenej 365 dní počas 18-tich mesiacov pred registráciou musel mať zamestnanie najmenej za minimálnu mzdu, z ktorého bol záväzok platenia poistného alebo prevádzkovať živnosť a platil poistné. Hodnotí sa aj vykonávanie práce v dobe dočasného väzenia, za ktorú bola odmena najmenej vo výške polovice minimálnej mzdy, doba vojenskej služby ak trvala 240 dní a osoba po jej ukončení zostala prepustená, platenie do fondu práce v súvislosti so zamestnaním alebo vykonaním inej práce u zahraničného zamestnávateľa.

Maďarsko

Dávka v nezamestnanosti patrí osobe, ak bola poistená najmenej 365 dní za posledné štyri roky.

Rakúsko

Osobnostnými podmienkami nároku sú pracovná schopnosť, ochota pracovať alebo zúčastňovať sa aktivít a disponibilita na pracovnom trhu. Podmienka nároku na dávku v nezamestnanosti závisí od veku. Základná podmienka - poistenie v rozsahu 52 týždňov za posledných 24 mesiacov. U nezamestnaných osôb do 25 rokov je podmienka poistenia najmenej 26 týždňov za posledných 12 mesiacov. Pri opätovnej strate práce je podmienka poistenia v rozsahu 28 týždňov za 12 mesiacov.

Mgr. Jarmila Misárošová

odbor poistenia v nezamestnanosti a garančného poistenia, Sociálna poisťovňa, ústredie

Zvýšenie starobného dôchodku a predčasného starobného dôchodku za obdobie dôchodkového poistenia získané po priznaní dôchodku

Ak poistenec, ktorý po 31. decembri 2003 splnil podmienky stanovené zákonom č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov na vznik nároku na starobný dôchodok, je naďalej dôchodkovo poistený a nepožiadal o vyplácanie starobného dôchodku, vzniká mu nárok na zvýšenie sumy starobného dôchodku, ktorá mu náleží ku dňu splnenia podmienok nároku.

Zvýšenie starobného dôchodku

Vychádzajú z ustanovenia § 66 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. k sume starobného dôchodku, na ktorú vznikol nárok ku dňu splnenia stanovených podmienok, sa pripočíta suma určená týmto spôsobom:

➤ Určí sa osobný mzdový bod za každý kalendárny rok dôchodkového poistenia získaného po vzniku nároku na starobný dôchodok ako podiel osobného vymeriavacieho základu poistenca dosiahnutého v období dôchodkového poistenia, ktoré získal po vzniku nároku na starobný dôchodok v tomto kalendárnom roku, a všeobecného vymeriavacieho základu (je to 12-násobok priemernej mesačnej mzdy v hospodárstve Slovenskej republiky zistenej Štatistickým úradom Slovenskej republiky za príslušný kalendárny rok). Všeobecný vymeriavací základ na určenie osobného mzdového bodu za posledný rok dôchodkového poistenia po vzniku nároku na starobný dôchodok je všeobecný vymeriavací základ ustanovený na kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza kalendárnemu roku, za ktorý sa zisťuje osobný mzdový bod. Všeobecný vymeriavací základ za predposledný kalendárny rok dôchodkového poistenia po vzniku nároku na starobný dôchodok je všeobecný vymeriavací základ za kalendárny rok, ktorý predchádza kalendárnemu roku, za ktorý sa zisťuje osobný mzdový bod.

➤ Osobné mzdové body sa sčítajú a súčet osobných mzdových bodov sa vynásobí aktuálnou dôchodkovou hodnotou, čiže dôchodkovou hodnotou, ktorá platí v čase vzniku nároku na výplatu dôchodkovej dávky – v roku 2010 je to 9,2246 eura.

Vypočítaná suma zvýšenia sa pripočíta k sume starobného dôchodku určenej ku dňu vzniku nároku na starobný dôchodok. Súčet týchto dvoch súm sa zvýši o 0,5 % za každých 30 dní dôchodkového poistenia získaného po vzniku nároku na starobný dôchodok.

Na zvýšenie o 0,5 % za každých 30 dní dôchodkového poistenia sa do obdobia dôchodkového poistenia získaného po vzniku nároku na starobný dôchodok nezapočítavajú obdobia uvedené v § 140 ods. 1 až 4 zákona č. 461/2003 Z. z. Ide o obdobie ošetrovania člena rodiny do desiateho dňa; obdobie, počas ktorého je zamestnanec alebo povinne dôchodkovo poistená osoba uznaná za dočasne práceneschopnú alebo má nariadenú karanténu; obdobie poberania nemocenského dobrovoľne dôchodkovo poistenou osobou. (Príklad č. 1)

O tomto zvýšení dôchodku sa rozhodne **v rámci konania o dôchodku** na základe žiadosti poistenca o priznanie starobného dôchodku, ktorú spísala pobočka Sociálnej poisťovne príslušná podľa miesta trvalého pobytu poistenca.

II. Poistenec má nárok aj na zvýšenie starobného dôchodku za obdobie dôchodkového poistenia, ktoré získal **počas poberania starobného**

dôchodku. Na toto zvýšenie však vznikne nárok až odo dňa nasledujúceho po zániku dôchodkového poistenia. Pritom neprekáža, že po skončení dôchodkového poistenia dôchodkové poistenie vznikne znovu, a to napríklad aj v nasledujúci deň. Toto zvýšenie však právna úprava umožňuje poskytnúť **len raz v kalendárnom roku**, a to aj v prípade, že v kalendárnom roku dôchodkové poistenie zanikne viac razy. (Príklad č. 2)

Vychádzajú z ustanovenia § 66 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. suma zvýšenia starobného dôchodku poistenca, ktorý bol dôchodkovo poistený po splnení podmienok nároku na starobný dôchodok a poberal starobný dôchodok, ktorá sa pripočíta k sume starobného dôchodku vyplácaného ku dňu zániku dôchodkového poistenia, sa určí takto:

➤ Určí sa osobný mzdový bod za každý kalendárny rok dôchodkového poistenia získaného po vzniku nároku na starobný dôchodok ako podiel osobného vymeriavacieho základu poistenca dosiahnutého v období dôchodkového poistenia získaného po vzniku nároku na starobný dôchodok v tomto kalendárnom roku a všeobecného vymeriavacieho základu (je to 12-násobok priemernej mesačnej mzdy v hospodárstve Slovenskej republiky zistenej Štatistickým úradom Slovenskej republiky za príslušný kalendárny rok). Všeobecný vymeriavací základ na určenie osobného mzdového bodu za posledný rok dôchodkového poistenia po vzniku nároku na starobný dôchodok je všeobecný vymeriavací základ ustanovený na kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza kalendárnemu roku, za ktorý sa zisťuje osobný mzdový bod. Všeobecný vymeriavací základ za predposledný kalendárny rok dôchodkového poistenia po vzniku nároku na starobný dôchodok je všeobecný vymeriavací základ za kalendárny rok, ktorý predchádza kalendárnemu roku, za ktorý sa zisťuje osobný mzdový bod.

➤ Osobné mzdové body sa sčítajú a súčet sa vydělí dvoma.

➤ Táto polovica súčtu osobných mzdových bodov sa vynásobí aktuálnou dôchodkovou hodnotou platnou ku dňu nasledujúceho po zániku dôchodkového poistenia; v roku 2010 je aktuálna dôchodková hodnota 9,2246 eura. (Príklad č. 3)

Na uplatnenie **nároku na zvýšenie starobného dôchodku** v týchto prípadoch nie je určené predpísané tlačivo. O zvýšení musí poistenec

požiadať ústredie Sociálnej poisťovne neformálnou žiadosťou, v ktorej uvedie

- dátum, od ktorého žiada starobný dôchodok zvýšiť,

- obdobie, za ktoré žiada zvýšenie poskytnúť, - rodné číslo.

Suma zvýšenia sa určí na základe údajov uvedených v evidenčnom liste dôchodkového poistenia, ktorý je povinný každý zamestnávateľ zaslať prostredníctvom pobočky Sociálnej poisťovne ústrediu Sociálnej poisťovne do troch dní od skončenia pracovného pomeru poistenca.

III. Zákon č. 461/2003 Z. z. umožňuje poberateľovi starobného dôchodku, ktorý je dôchodkovo poistený počas poberania starobného dôchodku, aby z dôvodu výhodnejšieho zvyšovania starobného dôchodku **požiadaval o zastavenie výplaty** starobného dôchodku. Sociálna poisťovňa je podľa § 112 ods. 8 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 555/2007 Z. z. povinná zastaviť výplatu starobného dôchodku najneskôr od splátky tohto dôchodku, ktorá je splatná v treťom kalendárnom mesiaci nasledujúcom po kalendárnom mesiaci, v ktorom sa žiadosť doručila Sociálnej poisťovni. V takomto prípade sa odo dňa zániku dôchodkového poistenia suma starobného dôchodku zvýši za obdobie dôchodkového poistenia počas poberania starobného dôchodku do dňa zastavenia výplaty starobného dôchodku spôsobom uvedeným v bode II. Teda suma zvýšenia sa určí ako súčin súčtu osobných mzdových bodov získaných za

obdobie dôchodkového poistenia počas poberania starobného dôchodku a aktuálnej dôchodkovej hodnoty. Za obdobie dôchodkového poistenia odo dňa zastavenia výplaty starobného dôchodku do dňa zániku dôchodkového poistenia sa suma zvýšenia starobného dôchodku určí spôsobom uvedeným v bode I.. Suma zvýšenia sa určí ako súčin súčtu osobných mzdových bodov získaných za obdobie dôchodkového poistenia bez poberania starobného dôchodku a aktuálnej dôchodkovej hodnoty. Obe sumy zvýšenia sa pripočítajú k sume starobného dôchodku, ktorý sa vypláca ku dňu zániku dôchodkového poistenia. Takto určená suma sa zvýši o 0,5 % za každých 30 dní dôchodkového poistenia získaných po vzniku nároku na starobný dôchodok bez poberania tohto dôchodku.

Nárok na zvýšenie starobného dôchodku v týchto prípadoch **sa uplatňuje** obdobne, ako je uvedené v bode II., a to neformálnou žiadosťou o uvoľnenie výplaty starobného dôchodku a o zvýšenie starobného dôchodku. Poistenec v nej musí uviesť rovnaké údaje ako v bode II.

IV. Uvedené spôsoby zvyšovania starobného dôchodku, ako aj podmienka zániku dôchodkového poistenia na vznik nároku na zvýšenie starobného dôchodku sa po 31. júli 2006 vzťahujú aj na starobné dôchodky priznané poistencom, ktorým nárok na výplatu starobného dôchodku vznikol **pred 1. januárom 2004**, a ktoré sa za obdobie dôchodkového poistenia získané od 1. januára 2004 do 31. júla 2006 zvyšovali rozdielnym spôsobom a na vznik nároku na zvý-

šenie ktorých sa nevyžadoval zánik dôchodkového poistenia.

Zvýšenie predčasného starobného dôchodku

Na zvýšenie dôchodku za obdobie dôchodkového poistenia získané po priznaní dôchodku má nárok aj poberateľ predčasného starobného dôchodku.

I. Ak bol poberateľ predčasného starobného dôchodku dôchodkovo poistený **počas poberania tohto dôchodku**, suma predčasného starobného dôchodku sa odo dňa zániku dôchodkového poistenia zvýši rovnakým spôsobom, ako sa v takomto prípade zvyšuje suma starobného dôchodku.

Aj tomuto poberateľovi dôchodku, vychádzajúci z ustanovenia § 68 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z., sa suma zvýšenia predčasného starobného dôchodku, ktorá sa pripočíta k sume starobného dôchodku vyplácanej ku dňu zániku dôchodkového poistenia, určí týmto spôsobom:

➤ Určí sa osobný mzdový bod za každý kalendárny rok dôchodkového poistenia, ktoré poistenec získal po vzniku nároku na starobný dôchodok, ako podiel osobného vymeriavacieho základu poistenca dosiahnutého v období dôchodkového poistenia získaného po vzniku nároku na starobný dôchodok v tomto kalendárnom roku a všeobecného vymeriavacieho základu (je to 12-násobok priemernej mesačnej mzdy v

Príklad 1

Pán Novák dovŕšil dôchodkový vek 22. októbra 2009 a k tomuto dňu získal viac ako 15 rokov dôchodkového poistenia. Aj po tomto dni bol dôchodkovo poistený ako zamestnanec v pracovnom pomere a o vyplácanie starobného dôchodku požiadal až od 15. augusta 2010, pričom jeho pracovný pomer trval ďalej. Suma jeho starobného dôchodku stanovená ku dňu splnenia podmienok nároku na starobný dôchodok, t. j. k 22. októbru 2009, je 415,80 eura. Po vzniku nároku na dôchodok bol dôchodkovo poistený v roku 2009 od 22. októbra do 31. decembra, čo je 71 dní. V tomto období bol jeho osobný vymeriavací základ 1785,90 eura. V roku 2010 bol dôchodkovo poistený od 1. januára do 14. augusta, čo je 226 dní. V roku 2010 bol počas 12 dní uznaný za práceneschopného. Osobný vymeriavací základ v období od 1. januára 2010 do 14. augusta 2010 bol 5285,10 eura.

Suma starobného dôchodku k 15. augustu 2010:

- Určí sa osobný mzdový bod za rok 2009, ktorý je predposledným kalendárnym rokom dôchodkového poistenia po vzniku nároku na starobný dôchodok, preto sa použije všeobecný vymeriavací základ ustanovený na kalendárny rok, ktorý predchádza kalendárnemu roku, za ktorý sa zisťuje osobný mzdový bod, teda všeobecný vymeriavací základ za rok 2008: $1785,90 : 8376,40 = 0,2133$. Určí sa osobný mzdový bod za rok 2010, ktorý je posledným rokom dôchodkového poistenia po vzniku nároku na starobný dôchodok, použije sa všeobecný vymeriavací základ ustanovený na kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza kalendárnemu roku, za ktorý sa zisťuje osobný mzdový bod, teda za rok 2008: $5285,10 : 8376,40 = 0,6310$.
- Súčet oboch osobných mzdových bodov $0,2133 + 0,6310 = 0,8443$ sa vynásobí aktuálnou dôchodkovou hodnotou platnou v čase vzniku nároku na výplatu starobného dôchodku $0,8443 \times 9,2246 \text{ eura} = 7,80 \text{ eura}$ (po zaokrúhlení na 10 eurocentov nahor).
- Sčítajú sa sumy 415,80 eura a 7,80 eura = 423,60 eura.
- Suma 423,60 eura sa zvýši o 0,5 % za každých 30 dní obdobia dôchodkového poistenia po vzniku nároku na starobný dôchodok, teda za $71 + (226 - 12) = 71 + 214 = 285 : 30 = 9 \times 0,5 \% = 4,5 \%$ (za zvyšných 15 dní zvýšenie nepatrí). Zvýšenie je $423,60 \times 4,5 \% = 19,10 \text{ eura}$ (po zaokrúhlení na 10 eurocentov nahor).
- Sumy 423,60 eura a 19,10 eura sa sčítajú: $423,60 + 19,10 = 442,70 \text{ eura}$.
- K výslednej sume sa pripočíta zvýšenie 3,05 % patriace v roku 2010: $442,70 \text{ eura} \times 3,05 \% = 13,60 \text{ eura}$ (po zaokrúhlení na 10 eurocentov nahor); $442,70 \text{ eura} + 13,60 \text{ eura} = 456,30 \text{ eura}$.

Príklad 2

Pani Horáčkovej zaniklo dôchodkové poistenie 31. marca 2010, preto na základe podanej žiadosti o zvýšenie jej bol od 1. apríla 2010 zvýšený starobný dôchodok za obdobie dôchodkového poistenia počas poberania starobného dôchodku od 18. septembra 2009 do 31. marca 2010. Od 15. mája začala znovu pracovať a pracovný pomer skončila 15. septembra 2010. Vzhľadom na spomínanú zásadu bola jej žiadosť o zvýšenie starobného dôchodku od 16. septembra 2010 zamietnutá. O zvýšenie starobného dôchodku môže znovu požiadať najskôr od 1. januára 2011. Na určenie sumy zvýšenia sa aj v roku 2011 použije aktuálna dôchodková hodnota, ktorá platí ku dňu nasledujúcemu po dni zániku dôchodkového poistenia, teda dôchodková hodnota platná v roku 2010.

Príklad 3

Pán Novák z príkladu č. 1 po priznaní starobného dôchodku od 15. augusta 2010 bol ďalej dôchodkovo poistený. Pretože dôchodkové poistenie mu zaniklo 30. septembra 2010, požiadal o zvýšenie starobného dôchodku od 1. októbra 2010. K tomuto dňu sa mu starobný dôchodok vyplácal v sume 456,30 eura. V období od 15. augusta 2010 do 30. septembra 2010 bol jeho osobný vymeriavací základ 1057 eura.

Suma starobného dôchodku k 1. októbru 2010:

- Určí sa osobný mzdový bod za rok 2010, ktorý je posledným rokom dôchodkového poistenia po vzniku nároku na starobný dôchodok. Použije sa všeobecný vymeriavací základ ustanovený na kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza kalendárnemu roku, za ktorý sa zisťuje osobný mzdový bod, teda za rok 2008: $1057 : 8376,40 = 0,1262$.
- Osobný mzdový bod sa vydeli dvoma: $0,1262 : 2 = 0,0631$.
- Polovica osobného mzdového bodu za rok 2010 sa vynásobí aktuálnou dôchodkovou hodnotou platnou v roku 2010: $0,0631 \times 9,2246 \text{ eura} = 0,5821 \text{ eura}$.
- Suma zvýšenia sa pripočíta k sume starobného dôchodku, ktorá sa vypláca ku dňu zániku dôchodkového poistenia: $0,5821 \text{ eura} + 456,30 \text{ eura} = 456,90 \text{ eura}$ (po zaokrúhlení na 10 eurocentov nahor).

>>>

hospodárstve Slovenskej republiky zistenej Štatistickým úradom Slovenskej republiky za príslušný kalendárny rok). Všeobecný vymeriavací základ na určenie osobného mzdového bodu za posledný rok dôchodkového poistenia po vzniku nároku na starobný dôchodok je všeobecný vymeriavací základ ustanovený na kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza kalendárnemu roku, za ktorý sa zisťuje osobný mzdový bod. Všeobecný vymeriavací základ za predposledný kalendárny rok dôchodkového poistenia po vzniku nároku na starobný dôchodok je všeobecný vymeriavací základ za kalendárny rok, ktorý predchádza kalendárnemu roku, za ktorý sa zisťuje osobný mzdový bod.

- Osobné mzdové body sa sčítajú a súčet sa vydělí dvoma.
- Táto polovica súčtu osobných mzdových bodov sa vynásobí aktuálnou dôchodkovou hodnotou platnou ku dňu, ktorý nasleduje po zániku dôchodkového poistenia; v roku 2010 je aktuálna dôchodková hodnota 9,2246 eura.

II. Aj poberateľ predčasného starobného dôchodku môže požiadať o **zastavenie výplaty** predčasného starobného dôchodku. Suma predčasného starobného dôchodku poistenca, ktorý bol dôchodkovo poistený a **nepobe-**

ral tento dôchodok, sa odo dňa zániku dôchodkového poistenia zvýši za obdobie dôchodkového poistenia počas poberania predčasného starobného dôchodku za obdobie dôchodkového poistenia, počas ktorého mu bol vyplácaný tento dôchodok, do dňa zastavenia výplaty starobného dôchodku uvedeným spôsobom tak, že suma zvýšenia sa určí ako súčin súčtu osobných mzdových bodov získaných za obdobie dôchodkového poistenia počas poberania predčasného starobného dôchodku a aktuálnej dôchodkovej hodnoty platnej ku dňu zániku dôchodkového poistenia. Za obdobie dôchodkového poistenia odo dňa zastavenia výplaty predčasného starobného dôchodku do dňa zániku dôchodkového poistenia sa suma zvýšenia predčasného starobného dôchodku určí tak, že sa určí osobný mzdový bod za obdobie dôchodkového poistenia, počas ktorého sa predčasný starobný dôchodok nevyplácal. Ak poistenec získal obdobie dôchodkového poistenia vo viacerých kalendárnych rokoch, zistia sa osobné mzdové body za každý kalendárny rok a sčítajú sa. Osobný mzdový bod, prípadne súčet osobných mzdových bodov, sa vynásobí aktuálnou dôchodkovou hodnotou platnou v čase zániku dôchodkového poistenia. Obe sumy zvýšenia sa pripočítajú k sume starobného dôchodku vyplácanej ku dňu zániku dôchodkového poistenia.

Rovnako ako k starobnému dôchodku je možné aj zvýšenie k predčasnému starobnému poskytnúť **len raz v kalendárnom roku**, a to aj v prípade, že v kalendárnom roku dôchodkové poistenie zanikne viac ráz.

Zdôrazňujeme, že suma zvýšenia, prípadne obe sumy zvýšenia, sa pripočíta vždy k sume predčasného starobného dôchodku, ktorá sa vypláca ku dňu zániku dôchodkového poistenia získaného po priznaní predčasného starobného dôchodku. To znamená, že aj v prípade zastavenia výplaty predčasného starobného dôchodku a po získaní ďalšieho obdobia dôchodkového poistenia **hodnota percentuálneho zníženia** sumy predčasného starobného dôchodku o 0,5 % za každých začatých 30 dní, ktoré chýbali do dovŕšenia dôchodkového veku poistenca, **sa nemení**.

Nárok na zvýšenie predčasného starobného dôchodku **sa uplatňuje** tiež neformálnou žiadosťou. V nej poistenec musí uviesť

- dátum, od ktorého žiada predčasný starobný dôchodok zvýšiť,
- obdobie, za ktoré žiada zvýšenie poskytnúť,
- rodné číslo.

Eva Záthurecká
Bc. Monika Pavlíková
odbor metodiky dôchodkového poistenia
Sociálna poisťovňa, ústredie

Informačný systém | Vema

Rýchle a bezchybné Mzdy Vema Presvedčte sa osobne!

Pozývame Vás na prezentáciu programu na spracovanie miezd.

Prezentácie sa uskutočnia:

- v **Žiline** dňa 13. 10. 2010
v hoteli Slovakia, Nám. Ľudovíta Štúra 2, Žilina
- v **Banskej Bystrici** dňa 14. 10. 2010
v sídle pobočky, Zvolenská cesta 14, Banská Bystrica
- v **Bratislave** dňa 19. 10. 2010
v sídle Vema, s. r. o. v hoteli Astra, Prievozská 14/A, Bratislava

vždy od 9.00 – 13.00 hod.

Prezentácie sú bezplatné.

Z dôvodov organizačného zabezpečenia nám, prosím, nahláste svoju účasť e-mailom na vema@vema.sk alebo na tel.: 02-20 510 900 najneskôr do 7. 10. 2010.

Viac informácií nájdete na www.vema.sk/mzdy2010.

Výhody programu Mzdy Vema:

- úplný výpočet miezd a platov s výstupmi do poisťovni a bánk
- možnosť viesť mzdovú agendu pre viac firiem
- evidenciu zmien u zamestnanca v časovej postupnosti
- sledovanie financovania z viacerých finančných zdrojov (napr. Eurofondy)
- spätný prepočet miezd
- štátne a rezortné štatistické výkazy
- užívateľská prispôsobivosť

Vema - generálny partner konferencie New Vision in HR
22. septembra 2010, Hotel Gate One, Bratislava.

30%

Účastníkom prezentácie ponúkame na zakúpenie programu Mzdy Vema 30% zľavu*

* Akcia platí do 31. 12. 2010

Ako si uplatniť nárok na sirotsky dôchodok

Sirotský dôchodok je dôchodková dávka, ktorá sa za podmienok ustanovených zákonom č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov poskytuje zo starobného poistenia alebo z invalidného poistenia. Účelom sirotského dôchodku je zabezpečiť sirote príjem v prípade úmrtia jej rodiča alebo osvojiteľa.

Podmienky nároku

Nárok na sirotsky dôchodok má nezaopatrené dieťa po zomretom rodičovi alebo osvojiteľovi, ktorý

- ku dňu smrti poberal starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok alebo invalidný dôchodok alebo
- ku dňu smrti nepoberal niektorý z týchto dôchodkov, ale získal počet rokov dôchodkového poistenia potrebný na nárok na invalidný dôchodok, alebo
- ku dňu smrti nepoberal niektorý z vyššie uvedených dôchodkov, ale splnil podmienky nároku na starobný dôchodok, alebo
- zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania.

Na rozdiel od právnej úpravy platnej pred 1. januárom 2004, od 1. januára 2004 môže vzniknúť dieťaťu nárok na sirotsky dôchodok po každom z rodičov alebo osvojiteľov. To znamená, že dieťa môže mať nárok na dva sirotské dôchodky.

Nárok na sirotsky dôchodok vzniká dňom smrti rodiča alebo osvojiteľa dieťaťa, ktorým je deň úmrtia uvedený v úmrtnom liste alebo ktorým je deň uvedený ako deň smrti (resp. deň, ktorý nezvestný neprežil) v právoplatnom rozhodnutí súdu o vyhlásení rodiča alebo osvojiteľa dieťaťa za mŕtveho.

Nárok na sirotsky dôchodok nevznikne nezaopatrenému dieťaťu v pestúnskej starostlivosti po pestúnovi alebo jeho manželovi.

Uplatnenie nároku

Konanie o priznanie sirotského dôchodku sa začína na základe písomnej žiadosti fyzickej osoby (žiadateľ), ktorá si uplatňuje nárok na dôchodok a nárok na jeho výplatu. Dieťa, ktoré dosiahlo 15 rokov veku a je spôsobilé na právne úkony, si uplatňuje nárok na sirotsky dôchodok vo vlastnom mene. Za sirotu mladšiu ako 15 rokov, resp. za sirotu, ktorá nie je spôsobilá na právne úkony, nárok na sirotsky dôchodok uplatňuje zákonný zástupca.

Žiadateľ je povinný preukázať skutočnosť rozhodujúcu na nárok na sirotsky dôchodok a jeho výplatu spôsobom určeným Sociálnou poisťovňou.

Za deň uplatnenia nároku na sirotsky dôchodok a nároku na jeho výplatu sa považuje deň, keď žiadateľ prvýkrát požiadal príslušnú organizačnú zložku Sociálnej poisťovne (po zriechšie) o spísanie žiadosti o priznanie tohto dôchodku. Spísaním žiadosti o priznanie dôchodku príslušnou organizačnou zložkou Sociálnej poisťovne sa považuje žiadosť za po-

danú.

Žiadosť o priznanie sirotského dôchodku spisuje pobočka Sociálnej poisťovne (ďalej len „pobočka“) príslušná podľa miesta trvalého pobytu žiadateľa.

Ak sa žiadateľ prechodne zdržiava mimo svojho trvalého pobytu a zo zdravotných dôvodov nie je schopný podať žiadosť v pobočke príslušnej podľa miesta trvalého pobytu, žiadosť môže spísať pobočka príslušná podľa miesta prechodného pobytu.

Žiadateľ, ktorý je vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody, žiadosť podáva prostredníctvom ústavu Zboru väzenskej a justičnej stráže v pobočke príslušnej podľa sídla tohto ústavu.

Ak žiadateľ nemá na území Slovenskej republiky trvalý pobyt, žiadosť spisuje ústredie Sociálnej poisťovne.

Tlačivo žiadosti je vyhotovené tak, aby mohlo slúžiť ako podklad na posúdenie nároku na dôchodok a určenie jeho sumy. Žiadosť okrem identifikačných údajov žiadateľa a poistenca, po ktorom sa uplatňuje nárok, obsahuje ďalšie údaje, ktoré priamo ovplyvňujú nárok a sumu dôchodku. Preto žiadateľ na účely spísania žiadosti o sirotsky dôchodok je povinný predložiť doklady preukazujúce všetky potrebné údaje (originály alebo úradne overené kópie), a to z dôvodu zabezpečenia uvedenia pravdivých, platných a presných údajov v žiadosti.

Ide predovšetkým o nasledovné doklady potrebné na spísanie žiadosti o priznanie sirotského dôchodku:

- platný preukaz totožnosti (občiansky preukaz alebo cestovný pas),
- rodný list siroty,
- úmrtný list rodiča,
- doklad o ukončení vzdelania zomretého rodiča (výučný list, maturitné vysvedčenie, diplom, a podobne) alebo potvrdenie školy odkedy – dokedy trvalo jeho štúdium, ktoré nebolo predpísaným spôsobom ukončené,
- vojenskú knižku alebo doklad vydaný príslušnou vojenskou správou,
- rodné listy detí, prípadne rozhodnutie príslušného orgánu, na základe ktorého bolo dieťa prevzaté do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov a v prípade úmrtia dieťaťa pred dosiahnutím 18. roku veku aj úmrtný list alebo výpis z matriky; ak dieťa bolo v starostlivosti inej osoby alebo ústavu, je potrebné predložiť aj doklad preukazujúci trvanie takéhoto obdobia (LEN, AK SA ŽIADA O UZNANIE STAROSTLIVOSTI O DETI ALEBO VÝCHOVY DIEŤAŤA RODIČOVI),

- doklad preukazujúci nezaopatrenosť osiroteneho dieťaťa, ktoré skončilo povinnú školskú dochádzku (potvrdenie o štúdiu, alebo posudok posudkového lekára sociálneho poistenia pobočky o tom, že dieťa sa pre chorobu a stav, ktoré si vyžadujú osobitnú starostlivosť, nemôže sústavne pripravovať na povolanie alebo nemôže vykonávať zárobkovú činnosť alebo posudok posudkovej komisie sociálneho zabezpečenia pobočky, resp. posudkového lekára sociálneho poistenia pobočky, že dieťa pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav je neschopné sústavne sa pripravovať na povolanie alebo je neschopné vykonávať zárobkovú činnosť).

Ak žiadateľ o sirotsky dôchodok študuje v zahraničí, splnenie podmienky sústavnej prípravy na povolanie sa posudzuje na základe rozhodnutia Ministerstva školstva Slovenskej republiky, Strediska na uznávanie dokladov o vzdelaní. K žiadosti o priznanie sirotského dôchodku je preto potrebné predložiť originál alebo úradne overenú fotokópiu rozhodnutia Ministerstva školstva Slovenskej republiky, Strediska na uznávanie dokladov o vzdelaní vydaného na základe požiadavky siroty (v prílohe ktorej je potrebné zaslať originál potvrdenia o štúdiu a jeho úradný preklad) zaslanej na adresu: **Ministerstvo školstva Slovenskej republiky, Stredisko na uznávanie dokladov o vzdelaní, Stromová 1, 813 30 Bratislava**. Stredisko na uznávanie dokladov o vzdelaní sídli na ulici Dostojevského rad 7 v budove Malej scény, na druhom poschodí (poštová adresa sa odlišuje od adresy sídla).

Aby nárok na sirotsky dôchodok, o ktorého priznanie sa žiada, mohol byť Sociálnou poisťovňou posúdený čo najrýchlejšie, je potrebné údaje uvedené v žiadosti preukázať hodnovernými dokladmi. Žiadosť nedoložená potrebnými dokladmi si vyžaduje dodatočné zisťovanie chýbajúcich údajov, čo má spravidla za následok, že o žiadosti nie je možné včas rozhodnúť.

K žiadosti o sirotsky dôchodok musia byť priložené najmä tieto doklady týkajúce sa zomretého rodiča:

- potvrdenie o všetkých obdobiach - evidencie v evidencii nezamestnaných občanov hľadajúcich zamestnanie pred 1. januárom 2001,
- poberania podpory v nezamestnanosti v čase od 1. januára 2001 do 31. decembra 2003,
- hodnoverný doklad (najmä evidenčný list dôchodkového zabezpečenia, potvrdenie zamestnávateľa, prípadne jeho právneho nástupcu), z ktorého je zrejmé, odkedy – dokedy trvalo zamestnanie.

>>>

● **potvrdenie zamestnávateľa o dobe zamestnania pred 1. májom 1990** v štátoch, s ktorými Slovenská republika nemá uzavretú medz štátnu zmluvu o sociálnom zabezpečení.

Okrem už uvedených dokladov sa predkladajú aj ďalšie doklady, a to podľa toho, o preukázanie ktorých skutočností ide.

Ak rodič žiadateľa o sirotsky dôchodok dosiahol **dôchodkový vek pred 1. januárom 2004 a bol naďalej nepretržite zamestnaný k 31. decembru 2003**, k žiadosti o dôchodok je potrebné predložiť **potvrdenie zamestnávateľa o sume dosiahnutých vymeriavacích základov** odo dňa dosiahnutia dôchodkového veku do konca kalendárneho roku, v ktorom dôchodkový vek dosiahol.

Ak bol nariadený výkon rozhodnutia zrážkou zo mzdy (z iných príjmov) uznesením súdu alebo exekučným príkazom, je potrebné pripojiť k žiadosti príslušné uznesenie a potvrdenie o výške dosiaľ vykonaných zrážok.

K žiadosti o sirotsky dôchodok po poberateľovi výsluhového dôchodku alebo invalidného výsluhového dôchodku, je potrebné pripojiť potvrdenie o dobe služobného pomeru zhodnotenej na účely výsluhového dôchodku vydané príslušným útvarom sociálneho zabezpečenia ministerstva alebo Vojenským úradom sociálneho zabezpečenia, ktorý výsluhový dôchodok alebo invalidný výsluhový dôchodok vypláca.

Ak rodič žiadateľa získal aj obdobie výkonu služby príslušníka Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Národného bezpečnostného úradu, Zboru väzenskej a justičnej stráže, Železničnej polície, colníka, Hasičského a záchranného zboru, Horskej záchrannej služby, ako aj príslušníka ozbrojených síl, ktorý vykonáva profesionálnu službu alebo vojaka, ktorý sa počas výkonu vojenskej služby v ozbrojených silách štúdiom alebo výcvikom pripravoval na výkon profesionálnej služby v ozbrojených silách, je potrebné pripojiť potvrdenie príslušného útvaru sociálneho zabezpečenia ministerstva alebo Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia, či získanou dobou výkonu služby rodič splnil, resp. nesplnil podmienky nároku na výsluhový dôchodok alebo invalidný výsluhový dôchodok.

Dôchodky sa vyplácajú v hotovosti alebo na účet v banke. Pokiaľ sa nežiada o iný spôsob výplaty dôchodku, je potrebné požiadať o zriadenie účtu na výplatu dôchodku v banke, s ktorou Sociálna poisťovňa uzavrela zmluvu na bezhotovostné poukazovanie dávok na účet. Súčasne je potrebné (s výnimkou, ak žiadateľovi Sociálna poisťovňa už vypláca dôchodok na účet) k žiadosti pripojiť tlačivo vyplnené žiadateľom a potvrdené bankou.

Poberateľovi dávky, ktorému sa poskytuje starostlivosť v zariadení sociálnych služieb a nepožiadal o iný spôsob výplaty, sa dôchodok vypláca prostredníctvom hromadného poukazu do tohto zariadenia. Fyzickej osobe, ktorá je vo výkone väzby alebo vo výkone

trestu odňatia slobody, sa dôchodok vypláca prostredníctvom tohto ústavu.

Upozornenie!

Príjemca dôchodkovej dávky je povinný podľa § 227 ods. 3 a 4 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 555/2007 Z. z. oznámiť Sociálnej poisťovni **do ôsmich dní** každú zmenu v údajoch uvedených v žiadosti o dôchodok.

Suma sirotského dôchodku

Suma sirotského dôchodku je **40 %** (uvedená sadzba platí od 1. augusta 2006, v období od 1. januára 2004 do 31. júla 2006 to bolo 30 %)

- starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku, na ktorý mal alebo by mal nárok zomretý rodič alebo osvojiteľ dieťaťa,
- invalidného dôchodku, ak zomretý rodič alebo osvojiteľ dieťaťa bol poberateľom invalidného dôchodku a ku dňu smrti nesplnil podmienky nároku na starobný dôchodok alebo nezískal počet rokov dôchodkového poistenia potrebný na vznik nároku na invalidný dôchodok,
- predčasného starobného dôchodku priznaného zomretému rodičovi alebo osvojiteľovi.

Ak zomretý rodič alebo osvojiteľ dieťaťa splnil podmienky nároku na dva dôchodky, sirotsky dôchodok sa určí z vyššieho dôchodku.

Súbeh nárokov na výplatu dôchodkov

Súbehom nárokov na výplatu dôchodkov sa označuje situácia, keď jednému poistencovi vznikne nárok na výplatu dvoch alebo viacerých dôchodkov.

1. Sirota, ktorej sa priznáva sirotsky dôchodok, už poberá invalidný dôchodok

● **v plnej sume** sa vypláca iba **vyšší** dôchodok,

- **nižší** sa vypláca v sume **jednej polovice**,
- ak je ich suma **rovnaká**, tak sa v sume jednej polovice vypláca vždy sirotsky dôchodok.

2. Sirota, ktorej sa priznáva sirotsky dôchodok, už poberá invalidný dôchodok, vdovský dôchodok alebo vdovecký dôchodok, prípadne aj ďalší sirotsky dôchodok

● **v plnej sume** sa vypláca iba **najvyšší** dôchodok,

● **ostatné** sa vyplácajú v sume **jednej polovice**,

- ak je ich suma rovnaká, tak sa v sume jednej polovice vypláca vdovský dôchodok alebo vdovecký dôchodok a sirotské dôchodky.

3. Sirota, ktorej sa priznáva sirotsky dôchodok, už poberá vdovský dôchodok alebo vdovecký dôchodok, prípadne aj ďalší sirotsky dôchodok

● **v plnej sume** sa vypláca iba **vyšší** alebo **najvyšší** dôchodok,

● **ostatné** sa vyplácajú v sume **jednej polovice**,

- ak je ich suma **rovnaká**, tak sa v sume jednej polovice vypláca dôchodok, ktorý si sirota zvolí.

4. Sirota, ktorej sa priznáva sirotsky dôcho-

dok, už poberá sirotsky dôchodok po druhom rodičovi

● **oba sirotské dôchodky** sa vyplácajú v plnej sume.

Súbeh nárokov na výplatu **sirotského dôchodku a invalidného dôchodku** nevznikne, ak je sirota poberateľom invalidného dôchodku z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %. Takáto sirota nemá nárok na sirotsky dôchodok podľa zákona č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov, pretože sa nepovažuje na účely dôchodkového poistenia **za nezaopatrené dieťa**.

Poukazovanie sirotského dôchodku

Sirotsky dôchodok sa vypláca **vopred** v pravidelných mesačných lehotách, vždy v pravidelne sa opakujúcich výplatných termínoch.

Výplatný termín určí každej osobe, ktorej je priznaný dôchodok, Sociálna poisťovňa.

Do cudziny, ktorá nie je štátom, na ktorý sa vzťahujú koordinačné nariadenia Európskej únie, sa sirotsky dôchodok vypláca pozadu v trojmesačných lehotách vždy až po predložení potvrdenia o žití poberateľa dôchodku.

Za istých podmienok možno sirotsky dôchodok priznať **preddávково**, a to vtedy, ak sú splnené podmienky nároku na sirotsky dôchodok, ale ešte pred vydaním rozhodnutia o priznaní sirotského dôchodku je potrebné zistiť niektoré skutočnosti, ktoré sú potrebné na určenie jeho sumy.

Sirotsky dôchodok sa môže poukazovať

● na **účet** príjemcu dôchodku v banke alebo v pobočke zahraničnej banky,

● **v hotovosti**, ak si takýto spôsob poukazovania dôchodku príjemca dôchodku zvolí,

● **na účet manžela (manželky)** poberateľa dôchodku v banke alebo v pobočke zahraničnej banky, ale len za predpokladu, že o to poberateľ dôchodku písomne požiada, manžel (manželka) ako majiteľ účtu s tým súhlasí a poberateľ dôchodku má v čase poberania dôchodku dispozičné právo k uvedenému účtu,

● prostredníctvom hromadného poukazu **do zariadenia sociálnych služieb**, ak je poberateľ dôchodku umiestnený v tomto zariadení a nepožiadala o iný spôsob poukazovania dôchodku,

● prostredníctvom **ústavu na výkon väzby alebo ústavu na výkon trestu odňatia slobody**, ak je osoba umiestnená v tomto zariadení.

Poberateľ dôchodku môže Sociálnu poisťovňu požiadať o zmenu spôsobu výplaty dôchodku, pričom výplatu žiadaným spôsobom je Sociálna poisťovňa povinná zabezpečiť najneskôr od výplatného termínu dôchodku splatného v treťom kalendárnom mesiaci nasledujúcom po kalendárnom mesiaci, v ktorom bola žiadosť o zmenu spôsobu výplaty dôchodku Sociálnej poisťovni doručená. Uvedené sa nevzťahuje na osobu umiestnenú v ústave na výkon väzby alebo ústave na výkon trestu odňatia slobody.

VAŠE OTÁZKY A NAŠE ODPOVEDE

Manželstvo a sirotsky dôchodok

Mám 22 rokov, študujem na vysokej škole a zároveň poberám sirotsky dôchodok. Ak uzavriem manželstvo, budem mať naďalej nárok na sirotsky dôchodok?

Podmienka nároku na sirotsky dôchodok je splnená, pokiaľ sa sirota považuje za nezaopatrené dieťa. Na účely dôchodkového poistenia sa za nezaopatrené dieťa považuje dieťa v období od skončenia povinnej školskej dochádzky najdlhšie do dovŕšenia 26 rokov veku, ak

- sa sústavne pripravuje na povolanie,
- sa nemôže sústavne pripravovať na povolanie ani vykonávať zárobkovú činnosť z dôvodu choroby alebo stavu, ktoré si vyžadujú osobitnú starostlivosť podľa zákona,
- je neschopné sústavne sa pripravovať na povolanie alebo vykonávať zárobkovú činnosť pre svoj dlhodobý nepriaznivý zdravotný stav.

Zdravotný stav dieťaťa posudzuje na tento účel posudkový lekár sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne.

Za nezaopatrené dieťa sa nepovažuje dieťa, ktoré

- sa síce štúdiom sústavne pripravuje na povolanie, ale už získalo vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa a bol mu priznaný akademický titul, alebo
- je poberateľom invalidného dôchodku z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %.

Sústavnou prípravou na povolanie je:

- štúdiom na strednej škole po skončení povinnej školskej dochádzky,
- štúdiom na vysokej škole až do získania vysokoškolského vzdelania druhého stupňa,
- iné štúdiom alebo výučba, ak podľa rozhodnutia Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky sú postavené na roveň štúdiu na stredných a vysokých školách,
- obdobie bezprostredne nadväzujúce na skončenie štúdia na strednej škole (vykonaním predpísanej, napr. maturitnej skúšky), najdlhšie do konca školského roku, v ktorom dieťa skončilo štúdiom na strednej škole (t. j. najdlhšie do 31. augusta toho školského roku),
- obdobie po skončení posledného ročníka strednej školy alebo vysokej školy do vykonania skúšky podľa osobitného predpisu (maturitnej, záverečnej, štátnej), najdlhšie však do konca školského roka, v ktorom malo byť štúdium skončené (ide najmä o prípady, keď dieťa nevykoná predpísanú skúšku v riadnom termíne – májovom, júnovom, ale až v náhradnom termíne – napr. v septembri),
- obdobie od skončenia štúdia na strednej škole do zápisu na štúdiu na vysokú školu, ktorý bol vykonaný v tom istom kalendárnom

roku, v ktorom dieťa skončilo štúdiom na strednej škole,

- obdobie od získania vysokoškolského vzdelania prvého stupňa do zápisu na vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, ktorý bol vykonaný v tom istom kalendárnom roku, v ktorom dieťa získalo vysokoškolské vzdelanie prvého stupňa.

Z uvedeného vyplýva, že pokiaľ budete študovať na vysokej škole, splníte podmienku nezaopatrenosti dieťaťa. Uzavretie manželstva osobou, ktorá má nárok na sirotsky dôchodok, neovplyvňuje nárok na sirotsky dôchodok a ani sumu sirotského dôchodku.

Podanie žiadosti o sirotsky dôchodok za dcéru

Po smrti mojej bývalej manželky mi bola zverená do starostlivosti 16-ročná dcéra. Môžem podať žiadosť o sirotsky dôchodok za svoju dcéru?

Podľa § 27 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení spôsobilosť fyzickej osoby nadobúdať v právnych vzťahoch sociálneho poistenia práva a brať na seba povinnosti vzniká dovŕšením 15. roku veku.

To znamená, že dieťa, ktoré dosiahlo 15 rokov veku a je spôsobilé na právne úkony, si uplatňuje nárok na sirotsky dôchodok vo vlastnom mene. Za siroty mladšie ako 15 rokov, resp. za siroty, ktoré nie sú spôsobilé na právne úkony, môže podať žiadosť o sirotsky dôchodok len ich zákonný zástupca.

Keďže vaša dcéra tento vek už dovŕšila, je oprávnená požiadať o sirotsky dôchodok sama.

Žiadosť o sirotsky dôchodok spisuje pobočka Sociálnej poisťovne príslušná podľa miesta trvalého pobytu poistenca, na ktorú jej odporúčame sa obrátiť.

Podrobné informácie o tom, aké doklady je nevyhnutné na spísanie žiadosti o sirotsky dôchodok predložiť, je možné zistiť na internetovej stránke Sociálnej poisťovne www.socpoist.sk v časti Dôchodkové poistenie → Sirotsky dôchodok → Ako žiadať o sirotsky dôchodok.

Zastavenie výplaty sirotského dôchodku a následné externé štúdium na vysokej škole

Som 19-ročná poberateľka sirotského dôchodku, 26. mája 2010 som ukončila štúdium na strednej škole maturitnou skúškou. Skončenie štúdia som oznámila Sociálnej poisťovni, ktorá mi potom zastavila výplatu sirotského dôchodku od 4. septembra 2010. Budem mať nárok na vyplácanie sirotského dôchodku od zastavenia výplaty, ak som od 3. októbra 2010 začala externé študovať na vysokej škole?

Nárok na sirotsky dôchodok a jeho výplatu trvá v zásade dovtedy, kým sa sirota považuje za nezaopatrené dieťa podľa zákona

č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov. Nezaopatreným dieťaťom na účely sociálneho poistenia je vždy dieťa do skončenia povinnej školskej dochádzky a po jej skončení najdlhšie do dovŕšenia 26 rokov veku, ak sa štúdiom na strednej škole po skončení povinnej školskej dochádzky alebo štúdiom na vysokej škole do získania vysokoškolského vzdelania druhého stupňa sústavne pripravuje na povolanie.

Za sústavnú prípravu na povolanie sa podľa § 10 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. považujú aj niektoré obdobia, keď dieťa školu nenaštevuje. Ide o obdobie:

a) bezprostredne nadväzujúce na skončenie štúdia na strednej škole, najdlhšie do konca školského roku, v ktorom dieťa skončilo štúdiom na strednej škole (t. j. najdlhšie do 31. augusta),

b) od skončenia štúdia na strednej škole do zápisu na štúdiu na vysokú školu, ktorý bol vykonaný v kalendárnom roku skončenia štúdia na strednej škole,

c) po skončení posledného ročníka strednej školy alebo vysokej školy do vykonania skúšky podľa osobitného predpisu (maturitnej, záverečnej, štátnej), najdlhšie však do konca školského roka, v ktorom malo byť štúdium skončené,

d) od získania vysokoškolského vzdelania prvého stupňa do zápisu na vysokoškolské štúdiu druhého stupňa, ak bol zápis na dané štúdiu vykonaný do konca kalendárneho roka, v ktorom bolo získané vysokoškolské vzdelanie prvého stupňa.

Sociálna poisťovňa vypláca dôchodky vopred v pravidelných mesačných lehotách, preto po predložení potvrdenia o ukončení štúdia na strednej škole vám svojim rozhodnutím zastavila výplatu sirotského dôchodku od ukončenia sústavnej prípravy na povolanie. Posledný raz bol sirotsky dôchodok vyplatený za mesiac august 2010.

Po začatí štúdia na vysokej škole je potrebné predložiť ústrediu Sociálnej poisťovne spolu s neformálnou žiadosťou o uvoľnenie výplaty sirotského dôchodku (listom) aj potvrdenie o návšteve školy. Po jeho doručení Sociálna poisťovňa písomne rozhodne o obnovení výplaty sirotského dôchodku, ktorý bude vyplatený späť od jeho zastavenia.

Na účely posudzovania, či obdobie štúdia je sústavnou prípravou na povolanie, je právne bezvýznamné, o akú formu štúdia ide. Rovnako sa hodnotí štúdiu vykonávané formou denného, kombinovaného, externého štúdia alebo štúdia popri zamestnaní.

Bližšie informácie o podmienkach nároku na sirotsky dôchodok, ako aj vysvetlenie jednotlivých pojmov (nezaopatrené dieťa, sústavná príprava na povolanie), môžete nájsť na internetovej stránke Sociálnej poisťovne www.socpoist.sk v časti Dôchodkové poistenie → Sirotsky dôchodok.

Bc. Monika Pavlíková

odbor metodiky dôchodkového poistenia,
Sociálna poisťovňa, ústredie

System sociálneho poistenia v Bulharsku (II)

Dozor nad systémom sociálneho poistenia a systémom sociálnej pomoci zabezpečuje v Bulharsku Ministerstvo práce a sociálnych vecí. Výber poistného vykonáva Národný daňový úrad a odvádza ho do Národného inštitútu sociálneho poistenia. Ten rozhoduje o nároku na dávky a okrem dávok v materstve, nezamestnanosti a v chorobe vypláca aj starobné, invalidné a pozostalostné dôchodky.

V Bulharsku neexistuje osobitný systém dôchodkového poistenia pre štátnych zamestnancov, sudcov, prokurátorov, vyšetrovateľov, súdnych úradníkov, vojakov, platených zamestnancov verejnej správy a duchovenstvo. Tieto skupiny majú rovnaké postavenie ako poistení zamestnanci, ktorí pracujú aspoň 5 dní alebo 40 hodín v kalendárnom mesiaci.

Starobné dôchodkové poistenie

Bulharský dôchodkový systém je podobne ako slovenský založený na troch pilieroch – povinnom, povinnej doplnkovom a povinnej sporiacom. Trojpilierový systém bol v Bulharsku zavedený v rokoch 2000 – 2002. Príjem, z ktorého sa odvádzajú odvody na účely sociálneho poistenia a z ktorého sa vychádza pri výpočte dôchodkov, je totožný s príjmom, ktorý podlieha dani z príjmu. Druhý pilier je povinný pre osoby narodené po 31. decembri 1959. Ostatné osoby sú kryté iba sociálnym poistením prostredníctvom 1. piliera.

Prvý pilier

Výška poistného na dôchodkové poistenie v tomto pilieri je pre zamestnancov na-

rodených pred 1. januárom 1960 7,1 % z príjmu, z ktorého sa odvádzajú odvody do 1. piliera, a pre ich zamestnávateľa 8,9 %. Výška poistného do 1. piliera je pre zamestnancov narodených po 31. decembri 1959 4,9 % z príjmu a pre ich zamestnávateľa 6,1 %. Minimálny príjem, z ktorého sa odvádzajú odvody do 1. piliera, je 240 bulharských levov (približne 122,71 eura) a maximálny príjem, z ktorého sa odvádzajú odvody do 1. piliera, je 2 000 bulharských levov (približne 1022,60 eura). Pre samostatne zárobkovo činnú osobu (SZČO) je maximálny aj minimálny vymeriavací základ pre odvody do 1. piliera rovnaký ako pre zamestnancov, avšak sadzba poistného pre odvody do 1. piliera je pre SZČO narodenú do 1. januára 1960 16 % a pre SZČO narodenú po 31. decembri 1959 11 %. Výpočet veku odchodu do dôchodku podlieha dvom rôznym režimom, pričom sa počíta veku dôchodcu s počtom odpracovaných rokov. Ak vek dôchodcu a počet odpracovaných rokov na účely poistenia dosiahne u muža 100 rokov, môže odísť do dôchodku vo veku 63 rokov (t. j. vyžaduje sa 37 odpracovaných rokov). Obdobne sa počíta vek a počet odpracovaných rokov u ženy a ak dosiahne 94 rokov, splnila podmienky na odchod do dôchodku vo veku 60 rokov (čiže vyžaduje sa

34 odpracovaných rokov). Vek odchodu do dôchodku teda odzrkadľuje dĺžku odvádzania poistného do dôchodkového systému. Výška veku odchodu do dôchodku u žien sa zvyšovala postupne v rokoch 2007 – 2009 z 59 na 60 rokov.

Ak nie sú splnené spomenuté podmienky počtu odpracovaných rokov, osoba bude podliehať druhému režimu, kde je spoločný vek odchodu do dôchodku pre mužov aj ženy 65 rokov. Podmienkou na vznik nároku na dôchodok však je, aby vo veku 65 rokov mala osoba odpracovaných minimálne 15 rokov na účely poistenia. Pri výpočte výšky starobného dôchodku sa vychádza zo súčinnu vymeriavacieho základu a dĺžky odpracovaných rokov, ktorý sa vydelením číslom sto. Dĺžke odvádzania poistného do systému sa teda zohľadní aj pri výpočte výšky dôchodku. Tá závisí aj od osobného koeficientu osoby, ktorý vychádza z výšky príjmu, z ktorého bolo poistné odvedené (IC). Koeficient IC vychádza z dvoch zložiek. Prvá zložka zohľadňuje príjem za 36 mesiacov vybraných osobou z obdobia poistenia 15 rokov pred 1. januárom 1997. Druhá zložka už vychádza z celého obdobia poistenia po 1. januári 1997. Ide teda o kombináciu dvoch zaužívaných princípov:

1. princíp výpočtu dôchodku z celého obdobia poistenia (v súčasnosti platný v SR),
2. princíp výpočtu z najlepších alebo vybraných rokov poistenia (v minulosti v SR platný princíp najlepších rokov).

Obdobia, za ktoré nebolo odvedené poistné, sa nezohľadňujú. Osobný mzdový bod vychádza popri období odpracovaných rokov, za ktoré bolo odvedené poistné, a individuálnom koeficiente aj z priemerného príjmu v krajine. Bulharský systém dôchodkového poistenia garantuje minimálny (ochranný) starobný dôchodok. Ten je pre osobu, ktorá platila poistné aspoň 15 rokov, v súčasnosti 136,08 bulharského leva (t. j. cca. 69,58 eura) a pre osobu, ktorá nedosiahla potrebných 15 rokov poistenia, 115,67 bulharských levov (59,14 eura) a stanovuje sa každý rok zákonom. Okrem dôchodkov, ktoré sa vyplácajú zo systému sociálneho poistenia, bulharský systém sociálneho zabezpečenia garantuje aj sociálny starobný dôchodok. Ten sa poskytuje osobám starším ako 70 rokov, v ktorých rodine mesačný príjem na jedného člena rodiny za posledných 12 mesiacov ne-

dosiahol 65 bulharských levov za kalendárny mesiac (cca. 33,23 eura), vo výške 92,53 bulharského leva (47,31 eura). Dôchodky z 1. piliera sú exportovateľné do zahraničia.

Druhý pilier

Zúčastnení zamestnanci odvádzajú do 2. piliera 2,2 % z príjmu, z ktorého sa odvádzajú odvody, a zamestnávateľia 2,8 % z tohto príjmu. Minimálny príjem, z ktorého sa odvádzajú odvody do 2. piliera, je 240 levov a maximálny príjem, z ktorého sa odvádzajú odvody do 2. piliera, je 2 000 levov, tak ako v 1. pilieri. Pre SZČO je maximálny aj minimálny vymeriavací základ na odvody do 2. piliera rovnaký, avšak sadzba pre SZČO narodenú po 31. decembri 1959 je 5 %. Podobne ako na Slovensku neplatia sa navyše odvody na starobné dôchodkové poistenie, ale časť odvodov na toto poistenie sa odvádzajú do 2. piliera. Dôchodky z 2. piliera vypláca príslušná správcovská spoločnosť priamo poistenému a sú exportovateľné na základe recipročnej dohody so štátom, kde majú byť exportované.

Tretí pilier

V 3. pilieri možno hovoriť o doplnkom dôchodku, keďže príspevky na starobné dôchodkové sporenie sú platené popri odvodoch na dôchodkové poistenie. Výška dôchodku z tretieho piliera závisí od výšky nasporeníh prostriedkov.

Invalidné dôchodkové poistenie

Priznanie nároku na invalidný dôchodok zo systému sociálneho poistenia – okrem osôb mladších ako 20 rokov a zrakovo postihnutých osôb, – závisí od splnenia podmienky obdobia poistenia podľa nasledujúceho kľúča.

Vek osoby	Požadovaná dĺžka obdobia poistenia
25-29 rokov	1 rok
30 rokov	3 roky
30 rokov a viac	5 rokov

Osoba, ktorá dosiahla dôchodkový vek, nemá nárok na invalidný dôchodok. Základnou podmienkou na vznik nároku na invalidný dôchodok je zníženie schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 50 %. Za posudzovanie zníženia schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť zodpovedajú lekárske expertné komisie bulharského Ministerstva zdravotníctva. Od percentuálneho vyjadrenia zníženia schopnosti vykonávať pracovnú činnosť závisí aj výška invalidného dôchodku v prípade úrazu alebo ochorenia, ktoré vzniklo mimo výkonu pracovnej činnosti. Výška priznaného invalidného dôchod-

ku môže byť od 85 % do 115 % minimálneho starobného dôchodku (136,08 leva) v závislosti od percentuálneho vyjadrenia zníženia schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť (od 115,67 leva do 156,49 leva). Invalidný dôchodok je exportovateľný do zahraničia. Okrem invalidného dôchodku zo systému sociálneho zabezpečenia Bulharsko poskytuje aj sociálny invalidný dôchodok, ktorý sa poskytuje na základe posúdenia príjmu osobe staršej ako 16 rokov, ak jej zníženie schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je väčšie ako 71 %. Výška sociálneho invalidného dôchodku závisí od percentuálneho vyjadrenia zníženia schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť:

Zníženie schopnosti vykonávať pracovnú činnosť o	Výška invalidného dôchodku k minimálnemu invalidnému dôchodku
viac ako 90 %	140 %
71 – 90 %	130 %
50 – 70,99 %	115 %

Ak vzniku invalidného dôchodku došlo v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania, vzorec na výpočet invalidného dôchodku nezohľadňuje počet odpracovaných rokov na účely poistenia. Takto vypočítaný invalidný dôchodok nesmie byť nižší ako invalidný dôchodok, ktorý by bol osobe vypočítaný, ak by išlo o úraz alebo ochorenie, ktoré vznikli mimo výkonu pracovnej činnosti. V takom prípade sa osobe prizná vyšší in-

validný dôchodok a jeho výška bude závisieť od percentuálneho vyjadrenia zníženia schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť.

Pozostalostné dávky

Nárok na sirotsky dôchodok má nezaopatrené dieťa do 18 rokov alebo deti do 26 rokov, ak študujú alebo slúžia v bulharských ozbrojených silách. Sirotky, ktoré sú zdravotne alebo mentálne postihnuté, majú nárok na sirotsky dôchodok bez ohľadu na vek. Nárok na vdovský dôchodok (resp. vdovecký dôchodok) má pozostalý manžel (alebo manželka) počas 5 rokov po dosiahnutí bežného veku odchodu do dôchodku. V prípade, že pozostalý manžel (manželka) je zdravotne alebo mentálne postihnutý, má nárok na vdovský (vdovecký dôchodok aj pred dosiahnutím veku odchodu do dôchodku. Nárok na pozostalostnú dávku majú aj rodičia, ktorých syn alebo dcéra bez ohľadu na vek zomreli pri výkone služby v ozbrojených silách. Všetky tieto pozostalostné dávky sú exportovateľné do zahraničia. Výška pozostalostnej dávky závisí od počtu pozostalých a je medzi nich rozdelená rovným dielom. Dieťa, ktoré stratilo oboch rodičov, má nárok na plnú sumu pozostalostnej dávky. Minimálna pozostalostná dávka pre každého pozostalého je 75 % minimálneho starobného dôchodku (136,08 leva) mesačne.

Mgr. Jakub Začka

odbor záležitostí EÚ a zahraničných vzťahov
Sociálna poisťovňa, ústredie

42. Dni posudkového lekárstva a slovensko-český okrúhly stôl v Bojniciach

Slovenská lekárska spoločnosť, Slovenská spoločnosť posudkového lekárstva ako usporiadateľ a Sociálna poisťovňa ako spoluorganizátor usporiadali 42. Dni posudkového lekárstva a slovensko-český okrúhly stôl posudkového lekárstva v Bojniciach v dňoch 8. – 10. septembra 2010.

Ako hlavný organizátor sa na tomto podujatí podieľal odbor lekárskej posudkovej činnosti pobočky Sociálnej poisťovne v Prievidzi pod vedením MUDr. Margity Beniakovej, za aktívnej pomoci riaditeľa pobočky MVDr. Norberta Turanoviča. Na odbornom podujatí sa zúčastnili posudkoví lekári sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, úradov práce, sociálnych vecí a rodiny, silových rezortov – Ministerstva obrany Slovenskej republiky, Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Zboru väzenskej a justičnej stráže, Železničnej polície, Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, posudkoví lekári Ministerstva práce a sociálnych vecí Českej republiky a Českej správy sociálneho zabezpečenia.

Dňa 8. septembra 2010 sa v dopoludňajších hodinách uskutočnil aj slovensko-český okrúhly stôl posudkového lekárstva. Českú republiku zastupovali posudkoví lekári Ministerstva práce a sociálnych vecí Českej republiky, posudkoví lekári Českej správy sociálneho zabezpečenia. Slovenskú republiku zastupovali lekári Výboru Slovenskej spoločnosti posudkového lekárstva, posudkoví lekári Sociálnej poisťovne, vedúca kated-

ry posudkového lekárstva Slovenskej zdravotníckej univerzity a zástupcovia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.

Zástupcovia oboch krajín sa navzájom informovali najmä o postgraduálnom a kontinuálnom vzdelávaní posudkových lekárov v Českej republike a Slovenskej republike, o kvalite výkonu lekárskej posudkovej činnosti, zaťaženosti posudkových lekárov, o spolupráci v oblasti lekárskej posudkovej činnosti medzi oboma republikami, o medzirezortnej spolupráci a o predstavách ďalšieho napredovania lekárskej posudkovej činnosti. Obe strany predniesli svoje úvahy o možnom zriadení samostatnej nezávislej inštitúcie posudkového lekárstva. Boli dohodnuté postupy v ďalšej spolupráci, napr. konaním podobného minisymposia posudkových lekárov v Českej republike v 1. štvrtroku 2011.

V popoludňajších hodinách bolo slávnostné otvorenie 42. Dní posudkového lekárstva, ktorého sa ujala prezidentka Slovenskej spoločnosti posudkového lekárstva MUDr. Veronika Majtánová. V úvode svojho prejavu privítala hostí. Medzi nimi bol primátor mesta Bojnica František Táma, riaditeľ Úradu práce,

sociálnych vecí a rodiny v Prievidzi Ing. JUDr. Jozef Stopka a z Českej republiky riaditeľ odboru posudkovej služby Ministerstva práce a sociálnych vecí Českej republiky MUDr. Bc. Rostislav Čevela, vrchná riaditeľka úseku lekárskej posudkovej služby Českej správy sociálneho zabezpečenia v Prahe MUDr. Jiřina Ramianová. Prezidentka tiež privítala hlavného odborníka posudkového lekárstva pri Ministerstve zdravotníctva Slovenskej republiky MUDr. Michala Hudáka, MPH, vedúcu Katedry posudkového lekárstva Slovenskej zdravotníckej univerzity MUDr. Milicu Suchánkovú, CSc., zástupcov Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky, kolegov z Českej republiky, a všetkých prítomných posudkových lekárov. Zdôraznila význam spoločných pracovných stretnutí posudkových lekárov i spoločenskú a odbornú dôležitosť odboru posudkového lekárstva. Pozvaní hostia krátkymi príhovorami pozdravili posudkových lekárov.

Odborný program tohto podujatia sa začal 9. septembra 2010. Rozdelený bol do štyroch blokov podľa odborného medicínskeho zamerania.

Prvý blok odborných prednášok bol venovaný tragickým udalostiam vo Vojenskom opravárenskom podniku v Novákoch 2. marca 2007 z pohľadu lekára Záchrannej zdravotnej služby a aktivácii traumatologického plánu pri tomto nešťastí. Prednášajúci, priami účastníci akcie, poukázali na nepredvídateľné technické nedostatky, s ktorými sa stretli pri organizovaní záchranných prác pri tomto hromadnom nešťastí.

Druhý blok prednášok pojednával o posttraumatickej stresovej poruche z pohľadu psychiatrov a psychológov, jej diagnostike a liečbe.

Tretí blok bol venovaný chorobám z povolania. Prednášky sa týkali poškodenia chrbtice ako choroby z povolania, profesionálnych pľúcnych ochorení a problematiky ich posudzovania v pracovnom lekárstve. Prednášajúci sa venovali aj klinickým aspektom priznávania ochorenia z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia končatín a chorobe z vibrácií, jej výskytu, diagnostike a posudzovaniu.

Posledný blok prvého dňa pracovného stretnutia posudkových lekárov bol vyplnený prednáškami hostí z Českej republiky. Venovali sa chorobám z povolania v Českej republike, oboznámili prítomných so svojimi skúsenosťami s novým trojstupňovým systémom posudzovania invalidity. Poukázali na súčasný stav lekárskej posudkovej služby Českej správy sociálneho zabezpečenia a na vzdelávanie v posudkovom lekárstve u nášho suseda.

Posledný deň pracovného stretnutia posudkových lekárov boli prednášky rozdelené do dvoch blokov. Prvý blok sa zamerl na di-

agnostiku a liečbu artériovej hypertenzie a rizikové faktory aterosklerózy. V ďalších dvoch prednáškach posudkoví lekári sociálneho poistenia prezentovali svoje špecializačné práce z posudkového lekárstva. Prvá sa venovala ischemickej chorobe srdca, druhá záchvatovým ochoreniam centrálnej nervovej sústavy. Na záver prvého bloku MUDr. Jolana Zlatošová, posudková lekárka sociálneho poistenia ústredia Sociálnej poisťovne, informovala prítomných o poznatkoch zo „školy depresie“, ktorú absolvovala v júni tohto roku.

Druhý blok bol otvorený prednáškou JUDr. Emílie Polakovičovej, vedúcej oddelenia súd-

nej agendy, recenznej činnosti a vzdelávania odboru lekárskej posudkovej činnosti ústredia Sociálnej poisťovne. Prednášajúca oboznámila prítomných s vplyvom rozhodnutí súdov Slovenskej republiky na lekársku posudkovú činnosť. Ďalšie prednášky boli venované komplexnej rehabilitácii občanov so zdravotným postihnutím a diagnostike zostatkového pracovného potenciálu občanov so zdravotným postihnutím, ktoré predniesli odborníci z Inštitútu pracovnej rehabilitácie v Bratislave. Na záver odborného programu MUDr. Viliam Sinay, posudkový lekár sociálneho poistenia v pobočkách Sociálnej poisťovne Prešov a Košice, ktorý zastupuje posudkových lekárov Sociálnej poisťovne ako člen výboru na aktivitách Európskej asociácie lekárov sociálneho zabezpečenia a poistenia (EUMASS), oboznámil účastníkov kongresu s posledným zasadnutím Rady EUMASS, ktoré bolo v Slovenskej republike. Priblížil pracovnú prioritu EUMASS, ktorou je snaha o zladenie európskych kritérií posudzovania dlhodobého nepriaznivého zdravotného stavu.

Prezidentka Slovenskej spoločnosti posudkového lekárstva MUDr. Veronika Majtánová ukončila 42. Dni posudkového lekárstva ich krátkym zhodnotením. Vyzdvihla význam tohto odborného podujatia pre posudkových lekárov, jeho tradíciu a vysokú odbornú úroveň všetkých prednášok. Podakovala sa všetkým zúčastneným za bohatú diskusiu a popriala im veľa pracovných a osobných úspechov.

MUDr. Jana Kelemenová
posudková lekárka sociálneho poistenia
Sociálnej poisťovne, ústredia
Snímky: **MUDr. Anton Bridzik**

Dávka materské a iný poistenec

V živote niekedy radosť z očakávaného narodenia dieťaťa sprevádza strach Rodičia sa obávajú, či budú naozaj schopní zabezpečiť svojmu dieťaťu všetko potrebné aj po materiálnej stránke. Neraz zvažujú, kto z nich zostane starať sa o dieťa a kto bude pracovať. Ak je príjem matky pred narodením dieťaťa podstatne vyšší ako príjem otca dieťaťa a vzhľadom na to sa rodičia dohodnú, že starostlivosť o dieťa bude zabezpečovať otec, zákon umožňuje, aby materské poberal on. Okrem nepriaznivej finančnej situácie rodičov sa môžu vyskytnúť aj iné ťažkosti (napr. nepriaznivý zdravotný stav matky), a tak sa o dieťa stará a dávku materské poberá iný poistenec ako matka dieťaťa. Práve o materskom v prípade iného poistenca prinášame niekoľko základných informácií.

V zmysle zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon“) v znení neskorších predpisov nárok na materské si uplatňuje v zásade žena, ktorá dieťa porodila, ale môže si ho uplatniť aj iný poistenec, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti.

Vychádzajúc z ustanovenia § 49 ods. 2 zákona, iný poistenec, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti, je:

Otec dieťaťa, ak matka dieťaťa zomrela. Táto skutočnosť sa preukazuje predložením úmrtného listu matky príslušnej pobočky Sociálnej poisťovne (ďalej len „pobočka“). Nárok na materské v tomto prípade zaniká matke dieťaťa dňom úmrtia. Nárok na materské vzniká otcovi dieťaťa nasledujúci deň po úmrtí matky dieťaťa.

Otec dieťaťa, ak sa podľa lekárskeho posudku matka o dieťa nemôže starať alebo nesmie starať pre svoj nepriaznivý zdravotný stav, ktorý trvá najmenej jeden mesiac, a matka nepoberá materské alebo rodičovský príspevok s výnimkou, keď dieťa bolo zverené matke rozhodnutím súdu. Keď nepriaznivý stav matky trvá viac ako jeden mesiac, je potrebné príslušnej pobočke predložiť lekársky posudok ošetrojúceho lekára matky.

Manžel matky dieťaťa, ak sa matka podľa lekárskeho posudku o dieťa nemôže starať alebo nesmie starať pre svoj nepriazni-

vý zdravotný stav, ktorý trvá najmenej jeden mesiac, a matka nepoberá materské alebo rodičovský príspevok. Postupuje sa ako v predchádzajúcom prípade.

Otec dieťaťa po dohode s matkou dieťaťa, najskôr po uplynutí šiestich týždňov odo dňa pôrodu, ak matka nepoberá materské alebo rodičovský príspevok. Nárok na materské si uplatňuje otec dieťaťa po neformálnom dohovore s matkou dieťaťa. Poistenkyňa, ktorá dieťa porodila, sa bude materské poskytovať za obdobie od vzniku nároku na materské do uplynutia štrnástich týždňov od vzniku nároku na materské, najmenej do uplynutia šiestich týždňov odo dňa pôrodu. Otcovi dieťaťa sa materské bude poskytovať po uplynutí uvedeného obdobia.

Manželka otca dieťaťa, ak sa stará o dieťa, ktorého matka zomrela. V uvedenom prípade je potrebné postupovať ako v prvom prípade, t. j. predložiť pobočke úmrtný list matky dieťaťa.

Fyzická osoba, ak sa stará o dieťa na základe rozhodnutia príslušného orgánu (súdu). V tomto prípade je potrebné predložiť príslušnej pobočke právoplatné rozhodnutie súdu, ktorým bolo dieťa zverené do náhradnej starostlivosti.

Iný poistenec, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti a ktorý sa o toto dieťa stará, má ná-

rok na materské odo dňa prevzatia dieťaťa do starostlivosti v období 22 týždňov od vzniku nároku na materské. Iný poistenec, ktorý prevzal do starostlivosti dve alebo viac detí a spoň o dve z týchto detí sa stará, a iný poistenec, ktorý je osamelý a ktorý sa stará o dieťa prevzaté do svojej starostlivosti, majú nárok na materské v období 31 týždňov od vzniku nároku na materské. Nárok na materské má iný poistenec najdlhšie do dovŕšenia ôsmich mesiacov veku dieťaťa.

Materské sa poskytuje za to isté obdobie len raz a len jednému poistencovi. (Príklad č. 1)

Ak dieťa prevzala do starostlivosti iná fyzická osoba alebo právnická osoba z dôvodu, že sa matka podľa lekárskeho posudku nemôže alebo nesmie starať o dieťa pre svoj nepriaznivý zdravotný stav, nárok na materské matke zaniká dňom prevzatia dieťaťa do tejto starostlivosti a opätovne vzniká odo dňa prevzatia dieťaťa do starostlivosti inej fyzickej osoby alebo právnickej osoby. Nárok na materské trvá do uplynutia celkového obdobia trvania nároku na materské, najdlhšie do dovŕšenia ôsmich mesiacov veku dieťaťa.

(Príklad č. 2)

Nárok na materské si iný poistenec môže uplatniť z nemocenského poistenia:

- zamestnanca,

Príklad 1

Poistenkyňa si uplatnila nárok na materské od 5. marca 2010, t. j. šesť týždňov pred očakávaným dňom pôrodu. Lekár stanovil predpokladaný termín pôrodu na 16. apríla 2010. Pôrod nastal 16. apríla 2010. Po dohode s matkou prevzal dieťa do starostlivosti od 15. septembra 2010 otec. Matke dieťaťa sa bude materské poskytovať do 14. septembra 2010. Otcovi dieťaťa vznikne nárok na materské od 15. septembra 2010 a bude trvať do 16. decembra 2010, t. j. menej ako 22 týždňov, pretože v tento deň dieťa dovŕši vek osem mesiacov.

Príklad 2

Poistenkyňa si uplatnila nárok na materské od 1. februára 2010. Dieťa sa narodilo 1. marca 2010. Od 21. júna 2010 bola matka dieťaťa v ústavnej starostlivosti. Keďže sa podľa lekárskeho posudku nemohla o dieťa starať pre svoj nepriaznivý zdravotný stav trvajúci viac ako jeden mesiac, dieťa prevzala do starostlivosti iná fyzická osoba, ktorá si od 1. augusta 2010 uplatnila nárok na materské. Matka dieťaťa opäť prevzala do starostlivosti dieťa od inej fyzickej osoby 21. októbra 2010. Matke dieťaťa sa poskytne materské za obdobie od 1. februára 2010 do 31. júla 2010. Inej fyzickej osobe sa poskytne materské za obdobie od 1. augusta 2010 do 20. októbra 2010. Matke vznikne opätovne nárok na materské od 21. októbra 2010 a bude trvať do 1. novembra 2010, lebo v tento deň dieťa dovŕši osem mesiacov veku, hoci 28 týždňov uplynie až 4. novembra 2010.

- povinne nemocensky poistenej samostatne zárobkovo činnnej osoby,
- dobrovoľne nemocensky poistenej osoby, prípadne z viacerých poistení súčasne.

Podmienky nároku na materské v prípade iného poistenca

Na vznik nároku na materské treba splniť tieto podmienky:

- **trvanie nemocenského poistenia** v období vzniku dôvodu na poskytnutie materského alebo ak dôvod na poskytnutie materského vznikne po zániku nemocenského poistenia v ochrannnej lehote, príp. počas trvania nároku na výplatu nemocenského alebo ošetrovného,
- **270 dní nemocenského poistenia** v po-

sledných dvoch rokoch pred prevzatím dieťaťa do starostlivosti. Do 270 dní nemocenského poistenia je možné okrem nemocenského poistenia, z ktorého sa posudzuje nárok na materské, započítať aj akékoľvek ukončené nemocenské poistenie. Ide o ukončené nemocenské poistenie v Slovenskej republike, ako aj ukončené nemocenské poistenie v inom členskom štáte Európskej únie, Európskeho hospodárskeho priestoru a Švajčiarska. Do tohto obdobia sa započítava aj obdobie prerušeného nemocenského poistenia počas rodičovskej dovolenky zamestnanca alebo poberania rodičovského príspevku povinne nemocensky poistenou samostatne zárobkovo činnnou osobou. Podmienkou pritom je, že ide o prerušenie existujúceho nemocenského poistenia.

V prípade podmienok nároku na materské

povinne nemocensky poistenej samostatne zárobkovo činnnej osoby a dobrovoľne nemocensky poistenej osoby musí byť dodržaná aj podmienka **zaplatenie poistného** na nemocenské poistenie včas a v správnej výške; zákon toleruje nedoplatok nižší ako 5 eur.

Pri podmienkach nároku na materské zamestnanca treba pripomenúť, že nárok na materské má poistenec vtedy, ak z nemocenského poistenia, z ktorého si uplatňuje materské, nemá za obdobie, za ktoré si nárok uplatnil, príjem, ktorý sa považuje za vymeriavací základ v zmysle zákona. Táto podmienka sa u povinne nemocensky poistenej samostatne zárobkovo činnnej osoby a dobrovoľne nemocensky poistenej osoby nesleduje.

Ak si poistenci uplatňujú nárok na materské z viacerých nemocenských poistení, podmienky nároku musia spĺňať z každého nemocenského poistenia samostatne.

Nárok na materské si uplatňuje iný poistenec

Iný poistenec si uplatňuje nárok na materské v príslušnej pobočke Sociálnej poisťovne predložením tlačiva „**Žiadosť o materské**“ (ďalej len „žiadosť“), ktorú mu poskytne pobočka Sociálnej poisťovne. Žiadosť si vyplní poistenec, kde určí deň, od ktorého si uplatňuje nárok na materské a jeho výplatu, a zároveň podpíše vyhlásenie na zadnej strane.

Ak si iný poistenec uplatňuje nárok na materské z viacerých nemocenských poistení, žiadosť musí byť vystavená samostatne pre každé nemocenské poistenie.

Iný poistenec, ktorý je zamestnaný, pred uplatnením nároku predloží žiadosť na potvrdenie zamestnávateľovi. Povinne nemocensky poistená samostatne zárobkovo činnná osoba, dobrovoľne nemocensky poistená osoba a fyzická osoba v ochrannej lehote predložia žiadosť ihneď po vystavení priate príslušnej pobočke Sociálnej poisťovne.

Povinnosti poberateľa materského

Poistenec je povinný preukázať skutočnosti rozhodujúce na vznik a zánik nároku na materské, nároku na jeho výplatu a jeho sumu. Tiež je povinný do ôsmich dní oznámiť príslušnej organizačnej zložke Sociálnej poisťovne zmenu v skutočnostiach rozhodujúcich na trvanie nároku na dávku, zánik nároku na dávku, nároku na jej výplatu a jej sumu.

Mgr. Katarína Bosáková
odbor nemocenského poistenia
Sociálna poisťovňa, ústredie

Opätovné priznanie úrazovej renty a pozostalostnej úrazovej renty

Ak zanikol nárok na úrazovú rentu, ktorá bola podľa § 272 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon“) prekvalifikovaná z náhrady za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo pri uznaní invalidity alebo čiastočnej invalidity (ďalej len „transformovaná úrazová renta“) z dôvodu priznania starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku alebo z dôvodu dovŕšenia 65 rokov veku, alebo zanikol nárok na pozostalostnú úrazovú rentu prekvalifikovanú podľa § 272 ods. 4 zákona z náhrady nákladov na výživu pozostalých (ďalej len „transformovaná pozostalostná úrazová renta“) z dôvodu, že poškodený, ktorý v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania zomrel, by bol dovŕšil 65 rokov veku, poberateľ takejto renty si môže podľa § 293o zákona podať žiadosť o opätovné priznanie úrazovej renty alebo žiadosť o opätovné priznanie pozostalostnej úrazovej renty.

Napriek tomu, že od právnej úpravy týkajúcej sa opätovného priznávania transformovaných úrazových a pozostalostných úrazových rent, na ktoré nárok zanikol, uplynulo dosť času, ešte aj v súčasnosti existuje skupina osôb, ktorým bola výplata transformovanej úrazovej alebo pozostalostnej úrazovej renty zastavená, ale ktorá možnosť požiadať o ich opätovné priznanie nevyužila.

Sociálna poisťovňa prevzala od 1. januára 2004 podľa § 272 ods. 1 zákona výplatu plnení vyplývajúcich zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a chorobe z povolania, ktoré vznikli pred 26. novembrom 1993, a od zamestnávateľa, ktorý mal podľa osobitného predpisu postavenie štátneho orgánu, nároky vzniknuté pred 1. aprílom 2002 vyplývajúce zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a chorobe z povolania.

Nároky na výplatu týchto plnení sa podľa § 272 ods. 2 zákona **posudzujú podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003**. Ak nárok na výplatu týchto plnení trvá aj po 31. decembri 2003, poskytujú sa v sume, v akej patrili do 31. decembra 2003. Predpismi, podľa ktorých sa posudzovali do 31. decembra 2003 nároky na náhradu za stratu na zárobku, sú zákon č. 65/1965 Zb. Zákonník práce a zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce.

Náhrada za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo pri uznaní invalidity alebo čiastočnej invalidity (ďalej len „náhrada za stratu na zárobku“), ktorá sa vyplácala k 31. decembru 2003 a na ktorej výplatu nárok trvá aj po tomto dni, sa podľa § 272 ods. 3 zákona považuje od 1. januára 2004 za úrazovú rentu, a to v sume, v akej patrila do 31. decembra 2003.

Podľa § 272 ods. 4 zákona náhrada nákladov na výživu pozostalých, ktorá sa vyplácala k 31. decembru 2003 a na ktorej výplatu nárok trvá aj po tomto dni, sa považuje od 1. januára 2004 za pozostalostnú úrazovú rentu, a to v sume, v akej patrila do 31. decembra 2003.

Priznanie predčasného starobného dôchodku alebo starobného dôchodku bolo v zmysle ustanovenia § 209 zákona č. 311/2001 Z. z. podstatnou zmenou pomerov odôvodňujúcou zastavenie výplaty náhrady za stratu na zárobku a po 31. decembri 2003 na zastavenie výplaty transformovanej úrazovej renty. Tento postup mal oporu aj v rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 44/2002 publikovaného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Podľa neho **za podstatnú zmenu pome-**

rov poškodeného, odôvodňujúcu zmenu v úprave jeho nároku za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti, treba považovať priznanie starobného dôchodku alebo predčasného starobného dôchodku na jeho žiadosť. Od priznania starobného dôchodku alebo predčasného starobného dôchodku je zdrojom príjmu dôchodok ako dávka sociálneho poistenia, a nie zárobok, preto nevzniká ani strata na zárobku, pretransformovaná na úrazovú rentu.

Na základe právnej úpravy, ktorá je platná od 1. januára 1989, keď bol § 195 zákona č. 65/1965 Zb. Zákonník práce doplnený zákonom č. 188/1988 Zb. o nový odsek 5, náhrada za stratu na zárobku priznaná podľa ustanovenia § 195 Zákonníka práce prislúcha zamestnancovi najdlhšie do konca kalendárneho mesiaca, v ktorom dovŕšil 65 rokov veku. Podľa článku II bod 7 zákona č. 188/1988 Zb. sa tento **vekový limit vzťahoval na tých postihnutých, ktorí dovŕšia vek 65 rokov po 31. decembri 1988.** Aj keď nový Zákonník práce – zákon č. 311/2001 Z. z. neobmedzuje nároky na náhradu za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti vzniknuté od 1. apríla 2002 dosiahnutím určitého veku, v § 251 ods. 1 ustanovuje, že nároky vzniknuté pred 1. aprílom 2002 sa posudzujú podľa doterajších predpisov, to znamená podľa zákona č. 65/1965 Zb. Zákonník práce v znení neskorších predpisov. Tento postup je v súlade s Rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 44 z 28. septembra 2000.

Ak poškodenému, ktorý od 1. januára 2004 do 31. júla 2006 poberal transformovanú úrazovú rentu podľa § 272 ods. 3 zákona, bol v období po 31. decembri 2003 priznaný predčasný starobný dôchodok, starobný dôchodok alebo dovŕšil 65 rokov veku, Sociálna poisťovňa na základe prv uvedených ustanovení zákona a Zákonníka práce zastavila výplatu úrazovej renty. Rovnako poberateľo-

vi transformovanej pozostalostnej úrazovej renty po zamestnancovi, ktorý v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania zomrel, výplatu tejto renty zastavila, keď zomretý zamestnanec, po ktorom sa renta vyplácala, by bol dovŕšil 65 rokov veku. Tento právny stav trval do 31. júla 2006.

Od 1. augusta 2006 nadobudol účinnosť zákon č. 310/2006 Z. z. Podľa § 293o ods. 2 tohto zákona ak nárok na úrazovú rentu podľa § 272 ods. 3 zákona zanikol v období od 1. januára 2004 do 31. júla 2006 z dôvodu priznania starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku alebo z dôvodu dovŕšenia 65 rokov veku poberateľa, Sociálna poisťovňa prizná úrazovú rentu na žiadosť poškodeného najskôr od 1. augusta 2006, a to vo výške 50 % jej sumy, ktorá patrila ku dňu zániku nároku na úrazovú rentu po zvýšení podľa zákona. Ak nárok na pozostalostnú úrazovú rentu podľa § 272 ods. 4 zanikol v období od 1. januára 2004 do 31. júla 2006 z dôvodu, že zomretý dovŕšil 65 rokov, Sociálna poisťovňa prizná pozostalostnú úrazovú rentu na žiadosť najskôr od 1. augusta 2006, a to vo výške 50 % jej sumy, ktorá patrila ku dňu zániku nároku na pozostalostnú úrazovú rentu po zvýšení podľa zákona. Pretože **k opätovnému priznaniu transformovanej úrazovej renty neprístupuje Sociálna poisťovňa automaticky, ale toto priznanie je podmienené podaním písomnej žiadosti**, je dôležité upozorniť na ustanovenie § 114ods. 1 zákona. Podľa neho sa nárok na výplatu dávky alebo jej časti premlčí uplynutím troch rokov odo dňa, za ktorý dávka alebo jej časť patrili. Tí poškodení, ktorí možnosť opätovne požiadať o priznanie transformovanej úrazovej renty alebo transformovanej pozostalostnej úrazovej renty doposiaľ nevyužili, musia počítať s tým, že Sociálna poisťovňa po doručení žiadosti vznesie podľa § 114 zákona v časti nároku námietku premlčania.

Vzory žiadosti o opätovné priznanie úrazovej renty alebo opätovné priznanie pozostalostnej úrazovej renty sú k dispozícii v ktorejkoľvek pobočke Sociálnej poisťovne a tiež na webovej stránke sociálnej poisťovne www.socpoist.sk. (Príklad 1)

Na ustanovenie § 293o nadväzuje ustanovenie § 293ay zavedené zákonom č. 449/2008 Z. z., ktorým sa novelizuje zákon. Táto novela nadobudla účinnosť 1. januára 2009. S účinnosťou od tohto dňa došlo opätovne k zmene výšky transformovaných úrazových a pozostalostných úrazových rent.

Podľa § 293ay zákona v znení zákona č. 449/2008 Z. z. sa transformovaná úrazová a pozostalostná úrazová renta, **ktoré boli s účinnosťou od 1. augusta 2006 upravované podľa § 293o zákona**, vyplácajú vo výške dvojnásobku sumy vyplácejanej k 31. decembru 2008. K tejto úprave úrazovej alebo transformovanej úrazovej renty už nedochádzalo na základe písomnej žiadosti, Sociálna poisťovňa ju vykonala automaticky na základe uvedeného ustanovenia novely zákona. **Dôležité je však upozorniť, že na dvojnásobok sa mohli automaticky zvýšiť len tie transformované úrazové a pozostalostné úrazové renty, ktoré už boli k 1. augustu 2006 upravené na základe písomnej žiadosti.** (Príklad 2)

O opätovnom priznaní úrazovej renty a opätovnom priznaní pozostalostnej úrazovej renty Sociálna poisťovňa vydáva podľa § 209 zákona rozhodnutie.

Ing. Gabriela Ganzarčíková
dbor úrazového poistenia,
poistenia v nezamestnanosti
a garančného poistenia,
Sociálna poisťovňa, ústredie

Príklad 1

Poberateľovi transformovanej úrazovej renty bol od 25. januára 2006 priznaný starobný dôchodok. Od februára 2006 mu bola zastavená výplata úrazovej renty. Poškodený si podal 20. októbra 2006 žiadosť o opätovné priznanie úrazovej renty, ktorú mohla Sociálna poisťovňa podľa § 293o zákona priznať najskôr od 1. augusta 2006.

Ku dňu priznania starobného dôchodku poškodený poberal úrazovú rentu v sume 8 632 Sk. Úrazová renta sa od 1. júla 2006 podľa § 89 ods. 7 zákona v súlade s opatrením Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 229/2006 Z. z. zvýšila o 5,95 % na sumu 9 146 Sk (303,60 eura). Od 1. augusta 2006 patrí poškodenému 50 % sumy úrazovej renty, t. j. úrazová renta v sume 4 573 Sk (151,80 eura).

Príklad 2

Poberateľ transformovanej úrazovej renty 13. februára 2004 dovŕšil 65 rokov veku. Od marca 2006 mu bola výplata úrazovej renty zastavená. Poškodený si podal 12. januára 2010 žiadosť o opätovné priznanie úrazovej renty späťne od 1. augusta 2006.

Ku dňu dovŕšenia 65 rokov veku poškodený poberal úrazovú rentu v sume 11 290 Sk. Úrazová renta sa:

- podľa § 293b zákona zvýšila od 1. januára 2005 o 7,54 % na sumu 12 142 Sk (403,05 eura),
- podľa § 293az ods. 4 zákona zvýšila od 1. júla 2005 o 8,85 % na sumu 13 217 Sk (438,73 eura),
- podľa § 89 ods. 7 v súlade s opatrením Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 229/2006 Z. z. zvýšila od 1. júla 2006 o 5,95 % na sumu 14 004 Sk (464,85 eura).

Od 1. augusta 2006 patrí poškodenému 50 % sumy úrazovej renty, t. j. úrazová renta v sume 7 002 Sk (232,43 eura).

Úrazová renta patriaca poškodenému od 1. augusta 2006 sa zvýši o príslušné valorizácie, a to od 1. júla 2007 o 6,25 % a od 1. júla 2008 o 5 %. Suma patriaca k 31. decembru 2008 sa po prepočte konverzným kurzom (1 EUR = 30,1260 SKK) zaokrúhlení na najbližších desať eurocentov nahor podľa § 293ar, zvýši sa od 1. januára 2009 o 6,95 % a od 1. januára 2010 o 3,05 %. Takýmto postupom sa určí výška doplatku úrazovej renty patriaca poškodenému od 1. augusta 2006. Podľa § 114 ods. 1 zákona nárok na výplatu dávky alebo jej časti sa premlčí uplynutím troch rokov odo dňa, za ktorý dávka alebo jej časť patrila.

Vzhľadom na to, že poškodený podal žiadosť o opätovné priznanie úrazovej renty 12. januára 2010, je nárok poškodeného za obdobie od 1. augusta 2006 do 11. januára 2007 premlčaný.

Čo zaznamenali agentúry

Nezamestnanosť v SR vzrástla, v rámci celej EÚ sa nezmenila

Bratislava (SITA, Reuters) – Nezamestnanosť na Slovensku sa v auguste v porovnaní s júlom vyvíjala mierne horšie, ako bol priemer za celú eurozónu a za celú Európsku úniu. Kým nezamestnanosť za celú eurozónu zostala nezmenená na úrovni 10,1 % a rovnako nezamestnanosť za celú EÚ zostala na rovnakej úrovni 9,6 %, miera nezamestnanosti na Slovensku sa mierne zvýšila, a to zo 14,5 % na 14,6 %. Vyplýva to z informácií, ktoré 1. októbra zverejnil štatistický úrad Európskej únie Eurostat.

V rámci krajín, z ktorých boli údaje k dispozícii, bola najvyššia nezamestnanosť v Španielsku (20,5 %), Lotyšsku, ktoré má údaj za druhý kvartál, a to na úrovni 19,5 %, v Estónsku, ktoré má tiež údaj za druhý kvartál, a to na úrovni 18,6 %, a v Litve (18,2 % za druhý štvrtrok). Najnižšia nezamestnanosť bola v Rakúsku (4,3 %) a Holandsku (4,5 %).

ADDS: Zánik 3. piliera nepomôže štátnemu rozpočtu

Bratislava (TASR) – Vládny návrh novely zákona o sociálnom poistení nebude mať podľa Asociácie doplnkových dôchodcovských spoločností (ADDS) pozitívny vplyv na štátny rozpočet.

„Návrh, ktorý zahŕňa do vymeriavacieho základu celý zdaniteľný príjem zamestnanca, vrátane príspevkov, ktoré mu do 3. piliera poskytuje zamestnávateľ, neprinesie do štátnej pokladnice toľko peňazí, ako vláda očakáva,“ povedal 30. septembra na tlačovej konferencii prezident ADDS Miloš Krššák. Poznamenal, že zavedenie tejto novely do praxe len poškodí viac ako 750 000 sporiteľov v 3. pilieri.

Asociácia podľa jeho slov s novelou zásadne nesúhlasí a chce začať opätovnú odbornú diskusiu. „Je tu vládou deklarovaný zámer znížiť deficit rozpočtu aj pomocou rušenia výnimiek. Pri rušení týchto výnimiek v rámci 3. piliera, kde dôjde ku zreteľnej demotivácii sporiteľov, sa fiškálny pozitívny vplyv nedostaví z jednoduchého dôvodu. Zamestnávateľi prestanú zamestnancom na takéto sporenie prispievať, pretože ich náklady na takúto činnosť stúpnu v porovnaní s dnešným stavom o takmer 30 %,“ vysvetlil Krššák.

Prezident ADDS upozornil tiež, že novelizáciou zákona o sociálnom poistení zmiznú aj všetky motivácie pre samotného sporiteľa, ktorý príde o daňovú úľavu a z pripravovaného príspevku zamestnávateľa bude musieť odvieť do Sociálnej poisťovne (SP) 9 %.

„Pokiaľ by sme brali priemerného sporiteľa – zamestnanca, ktorého priemerný mesačný príspevok je 14 eur, tak príde o daňovú úľavu, ktorá v tomto prípade predstavuje sumu 2,66 eura. Aj z priemerného príspevku zamestnávateľa, ktorý je 21 eur, zaplatí zamestnanec 9 % do SP, to je 1,89 eura. Nehovoriac o tom, že zamestnávateľ z tých 21 eur ešte odvedie do SP odvod 25,4 %, čiže 5,33 eura. Pre všetkých

zúčastnených to bude totálne demotivujúce a 3. pilier v dnešnej podobe prakticky prestane existovať,“ spresnil viceprezident ADDS Viktor Kouřil.

Asociácia upozorňuje, že takýmto spôsobom sa nezmyselne a zbytočne zlikviduje unikátny systém kultivujúci sociálne spravanie zamestnávateľov, ktorí sú motivovaní, aby dôchodkové sporenie svojich zamestnancov podporovali.

Poľsko kritizuje návrh EK k penzijným reformám

Bratislava (SITA, Mediafax) – Poľský minister financií Jacek Rostowski kritizoval 30. septembra postoj Európskej komisie (EK), ktorá chce v obmedzenom rozsahu odpísať náklady štátov, ktoré uskutočnili dôchodkovú reformu, z výpočtu rozpočtových schodkov. „Návrhy komisie sú nedostatočné,“ povedal Rostowski a dodal, že obdobný krok bude demotivovať štáty pri prijatí penzijných reforiem. Návrh Európskej komisie na zmeny je súčasťou širšieho balíčka na posilnenie fiškálnej disciplíny.

Európska komisia navrhla päťročné obdobie, počas ktorého by štáty, ktoré zrealizovali dôchodkové reformy, mohli počítať s určitými odpismi nákladov, ak ich rozpočtový schodok prekročí tri percentá hrubého domáceho produktu (HDP) a verejný dlh presiahne 60 % HDP. To sa však nepáči deviatim členským štátom, medzi ktoré sa radí aj Slovensko a Česká republika. Podľa nich by únia mala zmeniť systém počítania schodku verejných financií a verejného dlhu. Tento krok by mohol povzbudiť ďalšie štáty k prijatiu dôchodkových reforiem. „Náklady na penzijnú reformu porastú. A my budeme môcť odpísať tieto náklady len počas piatich rokov a navyše pôjde o malú sumu,“ vysvetlil Rostowski. Ďalšie štáty, vrátane štátov zo západnej Európy, budú podľa neho musieť nasledovať cestu dôchodkových reforiem, a to pre ich demografickú situáciu. Nemecko však požiadavku niekoľkých členských štátov kritizovalo, pretože sa zameriava len na posilnenie fiškálnych pravidiel na európskej úrovni.

V polovici augusta deväť ministrov financií členských štátov Európskej únie podpísalo spoločný list, ktorý bol adresovaný Európskej komisii a stálemu predsedovi Európskej rady Hermanovi van Rompuyovi. Podľa nich by Európska únia mala pri prepočítavaní dlhu vziať do úvahy odvody do súkromného dôchodkového systému. List iniciovalo Poľsko spoločne s Maďarskom, podpísali ho ministri financií zo Slovenska, Českej republiky, Rumunska, Bulharska, Litvy, Lotyšska a Švédska.

Celkové výdavky MPSVR majú budúci rok vzrásť o 2,2 %

Bratislava (SITA) – Celkové výdavky kapitoly Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR (MPSVR) by mali budúci rok predstavovať 2,01 mld. eur, čo je oproti schválenému rozpočtu na tento rok rast o 2,2 %. Vyplýva

to z návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2011 až 2013, ktorý zverejnilo Ministerstvo financií SR. Samotné rozpočtové zdroje kapitoly ministerstva práce bez prostriedkov z európskych fondov a výdavkov na ich spolufinancovanie majú oproti tomuto roku vzrásť o 1,92 %. „Nárast celkových výdavkov kapitoly ovplyvňuje predovšetkým rast výdavkov na transfery, ktorý predstavuje v porovnaní so schváleným rozpočtom roku 2010 zvýšenie o 3,09 %. Na ich raste sa najvýraznejšou mierou podieľajú výdavky na dávky sociálnej inklúzie, ktoré sú rozpočtované v celkovej sume vyššej o 7,09 %,“ konštatuje sa v materiáli.

Na politiku zamestnanosti by malo budúci rok smerovať 155 mil. eur, čo je oproti roku 2010 menej o 26,4 %. „Na tejto skutočnosti sa podieľa predovšetkým presun prostriedkov z účelových prostriedkov aktívnej politiky trhu práce v sume 56,0 mil. eur na posilnenie výdavkov na dávky sociálnej inklúzie, najmä z dôvodu účinnosti novej legislatívnej úpravy rodičovského príspevku,“ uvádza ministerstvo. Účelové prostriedky sa podľa rezortu uvoľňujú z dôvodu prehodnotenia financovania dotknutých nástrojov aktívnej politiky trhu práce. „Ich financovanie sa predpokladá v rámci alokácie prostriedkov na Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia,“ konštatuje ministerstvo. V návrhu rozpočtu je podľa ministerstva vytvorená rezerva na investičné stimuly v sume 500 tis. eur.

Na pomoc v hmotnej núdzi sa na budúci rok počíta so sumou 308 mil. eur, čo predstavuje v porovnaní so schváleným rozpočtom roku 2010 rast o 7,16 %. V rozpočtovanéj sume tvorí najvýraznejší podiel dávka v hmotnej núdzi, v ktorej sa premieta predpokladaný počet 182 721 poberateľov, čo je o 4 721 osôb viac v porovnaní s tohtoročným rozpočtom. Dávky v hmotnej núdzi by sa mali budúci rok zvýšiť o mieru rastu životného minima. Navrhovaný rozpočet na budúci rok tiež počíta s vyplatením vianočného príspevku časti dôchodcov v celkovej výške 68,4 mil. eur, čím sa táto suma oproti roku 2010 zvyšuje o 2,43 %.

V rámci podpory rodiny sa budúci rok rozpočtuje 958 mil. eur, čo je o 7,72 % viac ako v tomto roku. „Návrh zohľadňuje najmä nové legislatívne podmienky na poskytovanie rodičovského príspevku, vrátane dopočítania prostriedkov na jeho zabezpečenie, čo predstavuje rast výdavkov o 29,1 % v porovnaní so schváleným rozpočtom na rok 2010,“ konštatuje ministerstvo práce. Nová legislatíva upravujúca vyplácanie rodičovského príspevku spôsobila zvýšenie počtu jeho poberateľov. V roku 2011 sa očakáva 145 320 poberateľov dávky, čo je o 9 555 poberateľov viac, ako predpokladal schválený rozpočet na rok 2010. Čerpanie prostriedkov na vyplácanie prídavku na dieťa sa predpokladá takmer na úrovni schváleného rozpočtu na rok 2010. „Rozpočtovaná suma zohľadňuje predpokladaný počet počtu detí na 1 200 598 a valorizáciu dávky vo väzbe na životné minimum,“ zdôvodňuje ministerstvo práce.

Môže lekár vyberať poplatok za vystavenie tlačiva o práceneschopnosti?

Je všeobecný lekár oprávnený vyberať poplatok za vystavenie tlačiva Potvrdenie o dočasnej pracovnej neschopnosti a preukazu o trvaní dočasnej pracovnej neschopnosti? Kto má kompetenciu kontrolovať cenníky lekárov?

Ceny zdravotných výkonov sú v súlade so zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 18/1996 Z. z. o cenách v znení neskorších predpisov regulované Opatrením Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 07045/2003 – OPA z 30. decembra 2003, ktorým sa ustanovuje rozsah regulácie cien v oblasti zdravotníctva v znení neskorších predpisov. Toto cenové opatrenie upravuje aj ceny za vystavenie tlačiva Potvrdenie o dočasnej pracovnej neschopnosti a preukazu o trvaní dočasnej pracovnej neschopnosti.

Vystavenie tlačiva Potvrdenie o dočasnej pracovnej neschopnosti a preukazu o trvaní dočasnej pracovnej neschopnosti sú v súlade s § 156 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov zdravotné výkony na účely sociálneho poistenia. V prípade, že ošetrojúci lekár uzná dočasnú pracovnú neschopnosť pacienta, ktorý je poistencom podľa zákona č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov, a vystaví príslušné tlačivá, spomínané zdravotné výkony v súlade s § 156 ods.

2 a 3 poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti uhrádza priamo Sociálna poisťovňa.

Z uvedeného vyplýva, že v prípade uznania dočasnej pracovnej neschopnosti poistenca poskytovateľ zdravotnej starostlivosti nemá dôvod žiadať úhradu za tento zdravotný výkon od poistenca, ale priamo od Sociálnej poisťovne.

Obdobná právna úprava je zabezpečená aj v prípade uznávania dočasnej pracovnej neschopnosti uchádzačov o zamestnanie na účely posudzovania zdravotnej spôsobilosti uchádzača o zamestnanie podľa zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti v znení neskorších predpisov. Vystavenie potvrdenia o dočasnej pracovnej neschopnosti uchádzača o zamestnanie uhrádza poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny.

Sociálna poisťovňa nie je v zmysle zákona č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov oprávnená vykonávať kontrolu týkajúcu sa spoluúčasti poistenca na úhrade za zdravotnú

starostlivosť a služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti. Kontrolná činnosť Sociálnej poisťovne v oblasti zdravotných výkonov sa vzťahuje len na zdravotné výkony, ktoré vykazujú pobočky poskytovateľa zdravotnej starostlivosti, so zreteľom na účelné vynakladanie prostriedkov sociálneho poistenia.

Cenová kontrola v oblasti cien služieb a výkonov v zdravotníctve patrí v súlade so zákonom č. 18/1996 Z. z. v znení neskorších predpisov do pôsobnosti Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky. S otázkami súvisiacimi s dodržiavaním platnej legislatívy zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v oblasti cenovej regulácie je preto potrebné sa obrátiť na Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky.

JUDr. Milan Kučo

odbor lekárskej posudkovej činnosti
Sociálna poisťovňa, ústredie

Úrazová renta, zamestnanie a invalidný dôchodok

V roku 2009 mi Sociálna poisťovňa priznala úrazovú rentu. Teraz sa mi naskytla možnosť zamestnať sa. Aký to bude mať vplyv na výšku úrazovej renty?

Zvažujem aj možnosť podať žiadosť o invalidný dôchodok. Čo je pre mňa výhodnejšie – naďalej poberať úrazovú rentu alebo požiadať o invalidný dôchodok?

Úrazová renta je dávka úrazového poistenia poskytovaná zamestnancovi, ktorý utrpel pracovný úraz alebo ktorému bola zistená choroba z povolania. Je to peňažná dávka vyplácaná mesačne, ktorá má poškodenému kompenzovať pokles schopnosti vykonávať doterajšiu činnosť, t. j. činnosť vykonávanú pred vznikom pracovného úrazu alebo choroby z povolania. Nárok na úrazovú rentu vzniká poškodenému, ak jeho pracovná schopnosť v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania poklesla viac ako o 40 %. Táto dávka sa poskytuje z úrazového poistenia zamestnávateľa zodpovedného za pracovný úraz alebo za chorobu z povolania.

.....Podmienky nároku na úrazovú rentu upravuje § 88 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“). Pre vznik nároku na úrazovú rentu nie je rozhodujúce, či poškodený poberá príjem zo zamestnania, ani výška takéhoto príjmu. Z uvedeného je teda zrejme, že aj keď poberáte úrazovú rentu, môžete sa zamestnať, avšak činnosť, ktorú budete vykonávať, by

mala byť pre vás vhodná predovšetkým hľadiska vášho zdravotného stavu.

.....Pýtate sa aj na možnosť výberu medzi úrazovou rentou a invalidným dôchodkom z hľadiska ich výhodnosti. Podľa § 89 ods. 2 zákona ak sa poškodenému vypláca invalidný dôchodok, zníži sa suma úrazovej renty o sumu tohto dôchodku. Úrazová renta sa vypláca v sume zníženej o sumu invalidného dôchodku aj vtedy, ak zanikol nárok na výplatu tejto dôchodkovej dávky. Ak poškodený poberá úrazovú rentu a bol mu priznaný aj invalidný dôchodok (bez ohľadu na skutočnosť, či bol priznaný v rovnakom časovom období ako úrazová renta alebo až s určitým časovým odstupom po jej priznaní), suma invalidného dôchodku sa vždy zohľadní v sume úrazovej renty. To znamená, že poškodený si nemôže vybrať, ktorej dávky sociálneho poistenia dá prednosť. Ak suma invalidného dôchodku je vyššia ako suma úrazovej renty, môže v praxi nastať situácia, že síce poškodenému vznikne nárok na úrazovú rentu, ale nevznikne mu nárok na jej výplatu, pretože suma úrazovej renty po jej znížení o sumu

invalidného dôchodku nepresiahne nulu.

Príklady

1. Poškodený poberá úrazovú rentu v sume 553 eur a invalidný dôchodok v sume 330 eur.
 $553 - 330 = 223$

Poškodenému vznikol nárok na úrazovú rentu v sume 223 eur a zároveň aj nárok na jej výplatu.

2. Poškodený poberá úrazovú rentu v sume 330 eur a invalidný dôchodok v sume 350 eur.
 $330 - 350 = - 20$

Poškodený má síce nárok na úrazovú rentu, ale nemá nárok na jej výplatu, pretože suma úrazovej renty po odpočítaní invalidného dôchodku nepresiahla nulu.

Ing. Viera Kokavcová

odbor úrazového poistenia,
poistenia v nezamestnanosti
a garančného poistenia
Sociálna poisťovňa, ústredie

Odborný mesačník Sociálnej poisťovne

Vydáva:

Sociálna poisťovňa
Ročník XXXXII
ISSN 1337-9844
EV 2891/09

Adresa:

Sociálna poisťovňa, ústredie
komunikačný odbor
Ul. 29. augusta 8 – 10
813 63 Bratislava 1
Tel.: + 421 (2) 59 248 776
Fax: + 421 (2) 59 248 720
http://www.socpoist.sk

Zodpovedná za vydanie:

Mgr. Lýdia Výborná
Tel.: +421 59 248 525
e-mail: lydia.vyborna@socpoist.sk

Redakčná rada:

JUDr. Renáta Bálintová
JUDr. Milan Kučo
Mgr. Jarmila Misárošová
JUDr. Soňa Oslanská
JUDr. Anna Kučová
JUDr. Timea Vörösová
Mgr. Lýdia Výborná

Cena výtlačku: 1 € (30,126 Sk)
Vychádza: 12-krát do roka
Ročné predplatné: dohodou

Jazyková úprava:

PhDr. Magdaléna Sedláčková

Dizajn, grafická úprava a tlač:

Graphic Media Group, a. s.

Použité snímky:

archív Sociálnej poisťovne, Stockexpert,
Fotolia, Adrián Terek, Ján Luky

Predplatné a inzercia:

GRAPHIC MEDIA GROUP, a. s.
Zámocká 30
811 01 Bratislava
Bc. Martina Haluzová
Tel.: + 421 (38) 53 00 756
e-mail: predplatne@gmgroup.sk
inzercia@gmgroup.sk
číslo účtu: 2691461955/0200 VÚB

Neobjednané rukopisy sa nevracajú.

Autorské práva vyhradené.

Akékoľvek rozmnožovanie textu,
fotografií a grafov vrátane údajov
v elektronickej podobe je možné len
s predchádzajúcim súhlasom vydavateľa.

Pracovný úraz a porušenie povinnosti zamestnávateľa platiť a odvádzať poistné

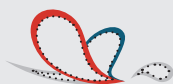
Mal som pracovný úraz a zistil som, že môj zamestnávateľ je uvedený v zozname dlžníkov voči Sociálnej poisťovni. Chcem sa spýtať, či neplnenie povinností zamestnávateľa voči Sociálnej poisťovni bude mať vplyv na môj nárok na úrazové dávky.

Podľa § 109 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“), nárok na nemocenskú dávku, dôchodkovú dávku, úrazovú dávku, dávku garančného poistenia a dávku v nezamestnanosti (ďalej len "dávka"), vzniká odo dňa splnenia podmienok ustanovených týmto zákonom, ak tento zákon neustanovuje inak. Nárok na dávku zamestnanca nezávisí od plnenia povinností zamestnávateľa platiť a odvádzať poistné na nemocenské poistenie, starobné poistenie, invalidné poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistné na poistenie v nezamestnanosti.

Z uvedeného vyplýva, že neplnenie po-

vinností zamestnávateľa voči Sociálnej poisťovni, t. j. neplatenie poistného na jednotlivé druhy sociálneho poistenia, nemá vplyv na váš nárok na úrazové dávky. Sociálna poisťovňa bude váš nárok posudzovať predovšetkým z hľadiska splnenia podmienok vyplývajúcich pre jednotlivé úrazové dávky z príslušných ustanovení zákona, ktoré upravujú podmienky vzniku nároku na konkrétnu dávku a podmienky nároku na jej výplatu.

Ing. Viera Kokavcová
odbor úrazového poistenia,
poistenia v nezamestnanosti
a garančného poistenia
Sociálna poisťovňa, ústredie

Objednávam si mesačník Sociálne poistenie

(cena výtlačku 1 euro, ročné predplatné 12 eur ostáva aj v roku 2010)

Od čísla / v počte ks/mesačne

Meno a priezvisko:

Názov organizácie:

Dodacia adresa:

Ulica:

PSČ a obec:

Fakturačná adresa*:

Ulica:

PSČ a obec:

IČO: DIČ:

Číslo účtu:

Tel.:

Kontaktná osoba:

Dátum:

Podpis:

Pečiatka:

* vyplniť len v prípade, keď je fakturačná adresa iná ako dodacia

SLOVENSKO
SLOWAKEI
NEMECKO
DEUTSCHLAND

Medzinárodné poradenské dni

Pracujete alebo ste pracovali
na Slovensku alebo v
Nemecku ?
Odborníci nositeľov
sociálneho poistenia
Vám poradia.

Miesto / termíny

Internationale Beratungstage

Sie sind oder waren
in der Slowakei oder
Deutschland tätig?
Experten der
Sozialversicherungsträger
beraten Sie.

Ort / Termine

Bratislava

Sociálna poisťovňa, ústredie,
Informačno-poradenské stredisko
Ul. 29. augusta č. 8-10

9. a 10.11.2010

utorok 10.00 – 17.00 hod.

Dienstag, 10.00–17.00 Uhr

streda 9.00 – 16.00 hod.

Mittwoch, 9.00–16.00 Uhr

Dohodnutie termínu:

Terminvereinbarung:

Tel.: **+421/2/59314316**

Fax: **+421/2/59314333**

E-Mail: **adrian.terek@socpoist.sk**

Nezabudnite si, prosím, svoje doklady o poistení
a občiansky preukaz alebo cestovný pas.

Vergessen Sie bitte Ihre Versicherungsunterlagen
und Ihren Personalausweis oder Reisepass nicht.

SOCIÁLNA POISŤOVŇA
ústredie

Deutsche
Rentenversicherung

BANER S POTLAČOU

12€/m²

Len u nás
velkoplošná
tlač za
bezkonkurenčné
ceny!!!

uvedená cena je bez DPH a platí pri odbere nad 6 m²
tel.: 0905 363 000 | e-mail: info@gmgroup.sk | web: www.gmgroup.sk

g. graphic media group
reklamná agentúra